

naš tednik

LETO XXXI. — Številka 49 6. decembra 1979 Cena 4.— šil. (5 din)
Poština plačana v gotovini Celovec P. b. b.
Erscheinungsort Klagenfurt Verlagspostamt 9020 Klagenfurt

Šentjakob: socialistični „ne“ k sodelovanju s Slovenci

Kdor skuša krajšati slovenski narodni skupnosti njene pravice, majo demokratične temelje. Kmalu sledi tudi krajšanje drugih demokratičnih pridobitev in samoumevnosti. — Da vse to ni fraza, je pokazala zadnja občinska seja v Šentjakobu. Ne le, da je socialistična frakcija s svojo dvotretjinsko večino poskrbela za to, da slovenski mandatarji, ki jih je v Šentjakobu kar tri, v posameznih strokovnih odborih nimajo možnosti za soodločanje, ne: tokrat je bila večinski frakciji deveta briga tudi skrb za vestno poslovanje z davki vseh občanov. Več upravičenih predlogov, ki naj bi pomagali zmanjšati izdatke občine ter izdatke posameznih občanov, je bilo zavrženih.

Začelo se je z nujnostnim predlogom slovenske frakcije, kjer je Miha Antonič opozoril na grozeče povišanje prispevkov za odvažanje smeti. Akoravno bi neko drugo podjetje bilo že sedaj cenejše in bi izhajalo tudi brez povišanja, večinski frakciji denar posameznih občanov ni bil toliko vreden, da bi temu predlogu dali nujnost, temveč je s tem bil položen na običajno dolgo klop. Če bo prišlo do povišanja, bodo občani vsaj vedeli, da se morajo zato zahvaliti predvsem socialistom. Celo eden od mandatarjev ÖVP se je priključil slovenskemu predlogu.

Pri nakupu stroja za urejevanje smučarskih lojpv je Miha Antonič kot predsednik kontrolnega odbora zahteval, naj občina poskrbi za vsaj dve pisni ponudbi, kakor je to predvideno tudi po zakonskih določilih. Še enkrat se SPO ni brigala za varčnost — in predlog odklonila.

Sledila je osrednja točka seje: Slovenska frakcija je predlagala, naj bi tudi njej, ki ima tri mandate, omogočili sodelovanje v občinskih strokovnih odborih. — Kakor smo večkrat poročali, so pri konstituciji občinskega sveta slovenski mandatarji podprli socialističnega župana Gressla. Dogovorjeno je bilo, da dobijo za to mesto v posameznih odborih. Že na tej seji so obljubo zreducirali na zgolj „posvetovalno“ funkcijo in je okrajni glavnik, ki je sam bil na tej seji, kot pravni izvedenec dejal, da je taka rešitev mogoča, če občinski odbor z njo soglaša. Pozneje pa je socialistični frakcijski šef Gitschtaler sabil predlog, kar je privedlo do odstopa odličnega slovenskega mandatarja Florijana Koschata, nato pa do Gitschtalerjeve pritožbe na deželno vlado. Z odgovorom s strani deželne nadzorne oblasti pa so socialisti smatrali, da lahko vržejo Slovence iz pododborov, češ posvetovalna funkcija je protizakonita.

Sedaj pa je slovenska frakcija predlagala, naj bi število članov

v odporih določil z številom 7 in ne 6, kakor doslej. Potem bi bili Slovenci enakopravni člani tudi z glasovno pravico.

7-LETNA DOBA SODELOVANJA H KRAJU ...

- Kot prvi diskutant je spregovoril občinski odbornik Mikula (ÖVP). Dejal je, da ni odvetnik slovenske frakcije, da pa kot najstarejši občinski odbornik v interesu mirnega sožitja zagovarja rešitev, ki omogoča slovenski frakciji pravico sooblikovanja, kakor se je to delalo tudi do sedaj. Pohvalil je Antoniča kot konstruktivnega sodelavca v gradbenem odboru. Z vzhodom določenih političnih sil, ki ga opozarjajo na prebolelo dobo, je zavladovala v občinski sobi togost, ki ni rodovitna. Ob koncu je Mikula še enkrat rotill odbornike, naj zadevo dobro premislijo, preden pride do take dalekosežnega sklepa.

Tudi ostali trije odborniki ÖVP, Gabrutsch, Kolmnitzer in član predstojništva Kropiunig so se zavzeli za slovenski predlog ter poudarili, da so s slovenskimi mandatarji v odborih dobro sodelovali. Gabrutsch: „Slovenski mandatar Gabriel je strokovnjak na področju kmetijstva, ki nekaj razume.“ Kolmnitzer: „Antonič deluje konstruktivno v dobro občine. Zaradi varčnosti javnih davčnih denarjev ima Antonič prav.“

V brilantnem nagovoru — s primernimi odmori za razmislek — je nato Antonič še enkrat predložil mandatarjem nastanek sedanje misli. Socialistom je očital prelom dane besede ter končal z vprašanjem, ali bo sedaj šla sedemletna doba dobrega sodelovanja h kraju.

Župan Gressl, sam očitno v zadregi, je sicer nato dejal, da je povišanje števila članov v odborih edina pravno brezhibna možnost za sodelovanje slovenske frakcije, vendar je Gitschtaler nato hvalil možnosti čisto navadnega občinskega odbornika, ki ni član predstojništva in odborov (Gitschtalerju svetujemo, naj odstopi od predstojništva, ker bi kot navaden mandatar bolje pomiril svoj apetit po soodločanju in oblasti).

Po kratki prekinitvi se je ÖVP zahtevala tajno glasovanje, kar pa je SPO zavrnila. Odločitev: socialisti so bili proti povišanju in sodelovanju slovenske frakcije; „za“ so glasovali mandatarji ÖVP in Slovenske socialne gospodarske skupnosti. Župan Gressl je ostal sam s svojimi besedami, ki jim sam ni mogel slediti, pač pa se je že na tej seji čutil prikrit dvoje med aspirantom za bodočega župana — Gitschtalerjem in Lojzetom Stickrom ...

Novi lepaki

Gospodarska okrepitev koroških Slovencev je številnim domovini zvestim krogom trn v oči. Kajti gospodarska okrepitev privede do večje neodvisnosti tega prostora, s tem pa hkrati tudi do narodnostne utrditve in socialnega miru. — Kljub temu — ali ravno zaradi tega — pa vedno spet grozijo z jugoslovansko pošastjo, ne glede na to, da je delež novoustanovljenih jugoslovanskih proizvodnih podjetij zelo nizek — namreč le 6%, medtem ko ima ZR Nemčija 72% pod svojo kontrolo in Italija 10 procentov.

Zato je Slovenski informacijski center izdal dva plakata (enega vidite na tej strani), ki na satiričen način skušata prikazati dejanske razmere in, da je strah pred gospodarsko infiltracijo jugoslovanske sosesbe ob tem razmerju naravnost smešen. Poleg plakatov so natisnjeni tudi letaki.

72% aller seit 1960 neugegründeten ausländischen Produktionsbetriebe in Kärnten gehören Bundesrepublikanern,
10% werden von Italienern kontrolliert,
6% „schmachten unter dem ★ Titostem ★“

Namesto svetov:

Operacijski koledar, izpolnitev čl. 7

Nov model reševanja odprtih vprašanj slovenske narodne skupnosti sta pripravila NSKS in ZSO za razgovore z zveznim kanclerjem Kreiskim, ki so v petek, 7. decembra: osrednji organizaciji sta izdelali iniciativni predlog v obliki operacijskega koledarja, po katerem bi bilo treba posamezne probleme rešiti oziroma uresničiti pravice. — Način reševanja manjšinskih pravic preko operacijskega koledarja načelno ni nov, temveč se je obnesel tudi že pri južnih Tirolcih.

V posmeznem zahteva ta papir na prvem mestu takojšnjo ukinitve političnih procesov proti pripadnikom slovenske narodne skupnosti. Kajti za isti dan, ko so na Dunaju pogovori z vlado, je določen tudi proces proti slovenskemu časnikarju Borutu Sommergerju; v Dunajskem Novem mestu se mora zagovarjati proti očitku odpora proti državni oblasti. Prav tako pa smo ob zaključku uredništva zvedeli, da se bo 19. decembra nadaljeval proces proti Janku Malleju in dr. Mirku Messnerju, čeprav bi spadali na zatožno klop žandarji, ki so ju pretepali ob znanih škocijanskih izgredih.

Nadaljnje točke operacijskega koledarja postopoma predvidevajo skrb in pospeševanje oblasti za posamezne ustanove slovenske narodne skupnosti.

Lok teh ustanov sega od zasebnih otroških vrtcev preko slovenskih društev, osrednjih organizacij, novih oblik šole, vse tja do sedaj že javnih ustanov, ki pa Slovincem še niso v zadostni meri — če sploh — na razpolago. Tu velja posebej omeniti ORF, kjer se zahteva celodnevni slovenski spored — kakor ga ima tudi slovenska narodna skupnost v Italiji. V ostalem pa je treba obrniti pogled v prihodnost, kjer slovenska narodna skupnost ne sme običajno na papirnatih pravicah na področjih, kjer je razvoj časa šel dalje: gre konkretno za udeležbo Slovencev pri tehničnem napredku ter sadovih, ki jih ima družba od tega. Gre za nove oblike šolstva, gre za elektronske medije,

gre pa predvsem tudi za bodoče oblike gospodarskega delovanja in pospeševanja.

Končni cilj naj bi bila novela zakona o narodnih skupinah iz leta 1976. To novelo naj bi pripravila komisija iz zastopnikov vlade in narodne skupnosti. Novela naj bi ustrezala določilom člena 7 Državne pogodbe; komisija naj jo pripravlja od prihodnjega leta naprej.

NSKS in ZSO vidita šele po popolni uresničitvi zahtev operacijskega koledarja možnost za sodelovanje v okviru neke vrste sosvetov.

Proti sosvetom, kot so trenutno zasnovani, obstajajo slej ko prej številni tehtni pomisleki. Prvič so sosveti sestavni del protimanjšinske zakonodaje in se morajo člani sosveta priznati k protimanjšinski sedmojuljski zakonodaji. Kakor trenutno kaže, naj bi iz teh sosvetov nastalo novo predstavništvo

manjšin, osrednji organizaciji pa bi bili izključeni. Ker bi tudi stranke poslale v sosvete svoje zastopnike, ki morajo biti „pripadniki manjšin“, a so na drugi strani vezani na strankarsko disciplino, bi se v sosvet vnesel „gradiščanski primer“: tam namreč Hrvatsko kulturno društvo zagovarja v bistvu isto politiko kakor NSKS in ZSO, na drugi strani pa skupina okoli bivšega socialističnega župana Robaka zagovarja asimilacijo. Kancler Kreisky se seveda stalno izgovarja, da si Hrvati sami med seboj niso edini. Nadalje je očitno, da bi FPÖ, ki bi imela prav tako pravico do svojega zastopnika v sosvetu, poslala vanj „vindišarja“. Toda slovenski občinski odborniki v sosvetu ne bi bili zastopani.

Razen tega: sosvet še ne jamči za razgovore z vlado, kajti v sosvetu ni vladnih zastopnikov.

Zadnja vest: Zaradi procesa proti Borutu Sommergerju se predsednik NSKS dr. Matevž Grilc ne bo udeležil pogovorov na Dunaju. NSKS bosta zastopala podpredsednik Ignac Domej in Karel Smole, ZSO pa predsednik dr. Franci Zwitter, podpredsednik Janez Wutte-Luc in sekretar dipl. inž. Feliks Wieser.

SLOVENSKO MLADINSKO GLEDALIŠČE IZ LJUBLJANE

gostuje prvič na Koroškem
Svetlana Makarovič

Sen zelenjavne noči

režija: Dušan Jovanovič
v soboto, 8. decembra 1979, ob 19.30 v KULTURNEM DOMU V LOČAH.

v nedeljo, 9. decembra 1979, ob 14.30 v FARNI DVORANI V ŠKOCIJANU.

Na to izredno prireditev vabi Krščanska kulturna zveza!

Za dvojezičnost pri železnici

Kadar se slovenski dijaki v sobotah peljejo domov čez konec tedna, vlada na celovškem kolodvoru veliko povpraševanje, kateremu uradniki za okenci niso kos slediti: slovenski dijaki namreč zahtevajo vozovnice v materinem jeziku, slovensščini. Uradniki za okenci se branijo in v javnem dobijo vozovnico na slovenski poziv kvečjemu tisti, ki se vozijo v Pliberk. Drugih slovenskih besed, tako je očitno dekretirano „od zgoraj“, uradniki ne smejo razumeti.

Tako je bilo tudi zadnje soboto. Pred okenci okoli 40 do 50 dijakov, za njimi očitno gluhi železniški uradniki ter tem bolj vnet državni policaj, ki je vse dijake fotografiral s pomočjo kamere s teleobjektivom. Zakaj? Za kakšne arhive in dosirje? Pa ne za privatno zabavo? Vsekakor drugi potniki niso mogli do okenc, da bi dobili svoje vozovnice. Preko zvočnika je železniška uprava potem bila prisiljena opozoriti potnike, da zaradi prevelikega povpraše-

vanja pred okenci lahko dobijo vozovnice tudi v vlaku. To so storili potem tudi slovenski dijaki. Medtem ko so jih v vlaku v Podjuno dobili brez večjih problemov tudi v slovensščini, je železniški uradnik v vlaku proti Področnici sprva debelo gledal, nato pa kričal, da bo slovenske dijake pri naslednji postaji vrgel ven. V Bistrici je uradnik kratko izstopil in očitno vprašal zunaj nekoga, kaj pomeni „polovična Področnica“. Ko je zopet vstopil, je zahteval sprva polno karto za Področnico, pred končno postajo pa se je le „omehčal“ in dal polovične karte, vendar z opombo, da zunaj že čaka žandarmerija, ki bo od vsakega terjala 500.— šilingov kazni. In res je žandarmerija prišla, vendar tako pozno, da je večina dijakov že odšla. Le nekateri so še opazovali, kako je načelnik železniške postaje ozmerjal žandarje, zakaj da pride tako pozno, ko pa so se že vsi Slovenci razkropili ...

VSE OKOLI ŠAHA

Vse se vrti okoli bivšega perzijskega cesarja; predvsem pa okoli nafte: medtem ko je bil Reza Pahlevi medtem preložen na okrevanje v neko vojaško bolnišnico, so se pojavile vesti, po katerih talci v zasedeni ameriški ambasadi v Teheranu niso več v polnem številu v nekaj eksteritorialnih prostorih. Menda jih zasljušujejo zaradi očitkov špionaže ločeno in izven poslopja. — Na drugi strani so Združene države Amerike razočarane nad svojimi zavezniki: Zavezniki storijo za nas vse, dokler jih to ne boli.

ŽIVLJENJSKI SOK NAFTA

Potem ko je Homeini zapril naftne vrelce za ZDA, je slednja zaprla iranska premoženja v ZDA, privatni upniki pa so tudi pustili zapleniti perzijske deleže pri Krupp-u. Odgovor Homeinija: Odslej za olje ne sprejemajo več dolarjev, temveč le trde marke in franke. Tudi s tem hoče Iran slabiti dolar in ZDA. Na drugi strani grozi nadaljnjo močno povišanje cen za nafto, kot zadnja stopnja pa drastično zmanjšanje produkcije nafte. Če že ZDA same niso v večji meri odvisne od goriva iz Perzije, bodo to čutile druge države.

POMANJKANJE TUDI NA VZHODU

Pomanjkanje nafte tudi v državah varšavskega pakta: neki poljski časopis je poročal, da Sovjetska zveza dobavlja svojim bratovskim in zavezniškim državam pre malo tega življenjskega soka. Argument Sovjetske zveze: ostale države varšavskega pakta naj si poiščejo olje pri Arabcih, kar pa bo bolj težko, ker vsem primanjkuje deviz. Ko so Romuni letos poleteli od inozemcev zahtevali devize (dolarje) za bencin, je bil ogenj v strehi solidarnosti vzhodnoev. drž. Romunija je nekaj navrh preklicala oziroma olajšala ta določila.

FRANTIŠEK KRIEDEL UMRL

V Pragi je za srčno kapjo umrl František Kriegel, eden najbolj profiliranih zastopnikov „praške pomladi 1968“. Leta 1968, ko so sovjetski škornji zasedli Češkoslovaško ter uvedli oklopniško ustavo, je bil tudi František Kriegel v tisti delegaciji, ki je morala v Moskvi sprejeti Sovjetski diktat. Edinole Kriegel ni hotel podpisati tega izsiljenega dokumenta. V Moskvi so celo grozili, da bo letalo v Prago odletelo brez njega, vendar se je državni predsednik Svoboda zavzel zanj. Kriegel se je vrnil zrel za bolnico. V Moskvi so ga ozmerjali za „galicijskega žida“.

ZR NEMČIJA: VSE ENERGIJE

Vse možnosti energije hoče uporabljati tudi v bodoče ZR Nemčija. Tako je to predlagal kancler Helmut Schmidt na občnem zboru SPD. Dejal je, da ima sicer prednost premog, vendar hočejo zaradi neodvisnosti od energije in varnosti tudi v prihodnje uporabljati jedrsko energijo. — Prav tako močno je Schmidt zagovarjal podporo vojaškemu zavezništvu NATO ter nove orožne sisteme. Schmidt je pri tem uporabil moralni argument: gre za verodostojnost napram zavezniškemu partnerju ZDA, ki da je steber varnosti tudi Berlina. Nadalje: priznanje v zavezništvu z liberalci, brezpogojna odpoved Straušu.

Cerkev in prihodnost Evrope

Celovec, 28. novembra 1979 (pgk). — S prispevkom Cerkvá k „Evropi ljudi“ se je bavil dolgoletni tajnik Evropske škofovske konference in bivši škofovski vikar v Churu, prelat dr. Alojz Šuštar iz Ljubljane, pri predavanju na povabilo Zveze katoliških akademikov (Katholischer Akademieverband) v Celovcu.

Šuštar se je zavzel za duhovni prispevek Cerkvá in posameznih kristjanov; ta prispevek je skušal uskladiti kot odprto evropsko idejo z idejo svetovne Cerkve in pripadnosti k različnim državam in narodom. Važne dejavnike na poti k

„Evropi ljudi“, o kateri je govoril papež Janez Pavel II. na Poljskem, je imenoval ljubljanski profesor bogoslovja premostitev razpoke med vzhodom in zahodom, ekumensko gibanje znotraj krščanskih veroizpovedi, stremljenje, da bi dali smisla duhovni identiteti in jo znova našli v izgubljeni krščanski sliki človeka, in pot k virom prečiščenega krščanstva, ki bi moglo premagati lastne zgodovinske obremenitve.

Od Cerkvá in kristjanov se po Šuštarjevem mnenju pričakujejo

predvsem duhovne in npravne vrednote kot prispevek k „stavbišču Evropa“, ki ni zgolj tehnični in organizacijski problem. Osnutke je treba kritično preценiti, če so odprti za transcendenco in če so trajne vrednote. Zgodovinsko nobena druga sila ni oblikovala Evrope bolj od krščanstva, prav tako pa je tudi Evropa odločilno vplivala na krščanstvo. Za prihodnost pa bi bilo napak, če bi od Cerkve pričakovali samo obnovitev prejšnjih oblik življenja ali podrobne gospodarske družbene in politične načrte, ki bi zahtevali zase izključno pravilnost.

IZ DRUGIH ČASOPISOV — IZ DRUGIH ČASOPISOV — IZ DRUGIH ČASOPISOV — IZ DRUGIH ČASOPISOV

Mit einer genossenschaftlich geführten Modellwerkstätte wollen Kärntner Tischler dem notleidenden Möbelgewerbe wieder auf die Beine helfen.

Als Möbelentwerfer Marko Močnik im Kärntner Jauntal seinen ersten Auftrag erhielt, stellte der Bauherr, die regionale Sparkasse, eine Vorbedingung. Die Ausführung der Filialeinrichtung war gemeinsam an die drei bei dem Geldhaus am meisten verschuldeten Tischler zu vergeben.

Damit machte Designer Močnik, gerade von Studium und Lehrjahren in Wien zurückgekehrt, zwei Erfahrungen:

- die meisten Tischlereibetriebe im Holzland Kärnten kämpfen mit wirtschaftlichen Schwierigkeiten, und

Lei klane Tischlerbuam

- sie sind deshalb gezwungen, Konkurrenzdenken abzubauen.

Um aus dieser Not eine Tugend zu machen, entwarf der Entwerfer mit ein paar Südkärntner Tischlern das Modell einer Möbelbauproduktion auf genossenschaftlicher Basis.

Tischlereibetriebe sollen sich zu einer Produktionsgemeinschaft zusammenschließen, die auch größere Serien handwerklicher Qualitätsmöbel herstellen kann.

Gemeinsam soll aus dem regionalen Waldbestand Holz eingekauft werden, das in einer genossenschaftlich betriebenen Säge verarbeitet wird.

Eine Modelltischlerei, die mit

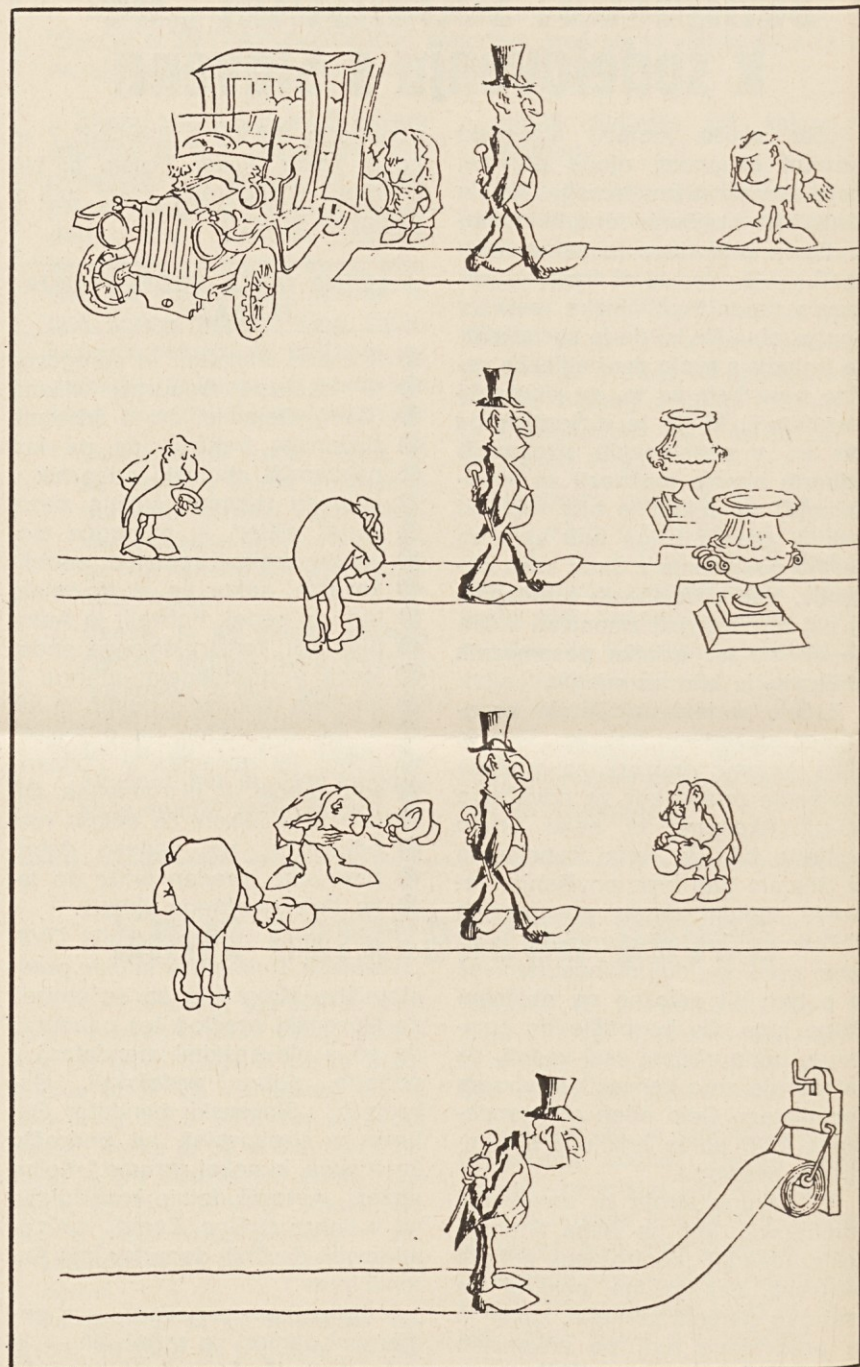
anerkannten Designern zusammenarbeitet, soll Möbel entwickeln und testen. Eine effektive Verwaltung plus Vertrieb sollen das Marketing regeln. Nach dem Vorbild der erfolgreichen „Stubai“er Werkzeugbetriebe soll eine Region zum Markenzeichen werden.

„Wir wollen,“ so Močnik, „die regionale Gewerbekultur stärken, solange es überhaupt noch Handwerker gibt, die etwas vom Holz verstehen.“

Um die ist es, wie eine von den

(Dalje na 5. strani)

H KARIKATURI:
„Življenjska pot sosveta“

tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov komentar - tednikov kome

SIGI KOLTER,
predsednik KDZ:

Brez fraz
o
mladini

V nekem Tednikovem komentarju pred občnim zborom NSKS sem bral, da je bila mladina pobudnik in nositelj marsikaterih akcij v naši borbi za uresničitev člena 7. Omenjeni komentar se zaključuje tudi s pobudo, naj Narodni svet temu dejstvu posveti večjo pozornost in da poveže „elan mladih z izkušnjami starih“. Res je občni zbor or-

ganizacijsko potrdil mladinske napore, saj se je najvišji izvršni organ — predsedstvo — bistveno pomladil.

Ce smo torej našli organizacijsko potrditev našega dela, nas tem bolj obvezujejo nekatera dejstva, da globlje razmišljamo o problemu, ki ga tako lepo opisujemo z „mladinskim vprašanjem“. Dejstvo je, da mimo vseh akcij obstaja zanimivo protislovje med občasnim zanosom mladine, ki se za konkretne akcije rada žrtvuje, in vedno večjo depolitizacijo in s tem tudi nevarnim desinteresom za narodnimi vprašanji. Pravega odgovora najbrž ne bomo lahko našli, mogoče pa leži največ krivde na strani „poklicnih mladincev“?

Kaj hočem s tem reči? Mislim, da problem še dolgo ni rešen, če kratkomalo ustanovimo odbor, ali organizacijo, ki naj potem sama razpravlja o svojih težavah. Vsi se moramo zavzemati za skupnost, za enotnost, za neko zdravo atmosfero, ki jo nekateri tako lepo imenujejo „odprta atmosfera odkrite diskusije“. Zavzemati se moramo za to, da pošteno rešujemo probleme med mladimi samimi in da odpravimo trenja, ki nastajajo med mlajšo in starejšo generacijo. Nujna se mi zdi povezava vseh, ne glede na ideološka vprašanja na temelju boja za nacionalne pravice. To je naš skupen čoln, v katerem sedimo vsi in je škoda za vsakega, ki odskoči, ker nas je prvič v čolnu vedno manj in drugič običajno vsak utone.

Taka razmišljanja so botrovala ustanovitvi posebnega odbora pri predsedstvu NSKS, ki se bo posvečal mladins-

skim vprašanjem. Tak odbor pa ne nadomestuje in ne mora stopiti na mesto že obstoječih struktur, ki so našle svoj odraz v obstoječih organizacijskih strukturah. Zato pa je lahko tak odbor odprt za vse, ki se načelno strinjajo z usmeritvijo Narodnega sveta in nočejo postati „poklicni mladinci“.

Naloga takega odbora ne more biti samo, da se omeji zgolj na nacionalno tematiko. Manjšinski problem je tudi socialni problem in s tem družbeni. Pod tem vidikom ne more biti mladina samo predmet vzgoje, ampak mora sooblikovati socialno skupnost in ji pripada lastna družbenopolitična funkcija. Zato naj sledi nekaj načelnih ugotovitev:

Mlada generacija naj vnaša svoje ideje in spodbude v javno življenje. Zato ji moramo najprej dati možnost, da se ustrezno izobražuje in informira.

Družba mora zagotoviti mladini — v kolikor tega sama še ne zmore —, idejno in gmotno podlago za sodoben razvoj osebnosti. Vsa tozadevna prizadevanja družbe so pogoj za lepšo bodočnost mladine.

Ugledni tržaški tednik je zapisal v nekem uvodniku, ki ga je posvetil mladini:

Imejmo jih radi, naše mlade, in se končno zavejmo, da so neskončno dragoceni za ves naš narod, za vso našo narodno prihodnost, da so dejansko naše največje narodno bogastvo. Oni pomenijo naše najdragocenejše narodne energije.

Na dopust ... v Tinje

Okoli 40 jih je bilo: iz Zilje, Roža in Podjune so prišli na dopust v Tinje. Dopust je namenjen kmeticam in kmetom, da se enkrat lahko odpočijejo od težkega dela. Da pa dopustniki niso prepuščeni sami sebi, kot se pogosto zgodi ob sličnih akcijah, jim Dom v Tinjah nudi še bogat okvirni program. Kot je povedal rektor Doma Jože Kopeinig, se lahko obrnejo vsi, ki so pri socialnih zavarovalnicah, na njihove ustanove, ki jim del stroškov povrnejo. „Dnevni penzion v Tinjah znaša 160.— šilingov. Socialna zavarovalnica povrne 80 odstotkov penzijskih dnevnic, Pokrajinska bolniška zavarovalnica pa izplača dnevno 120.— šilingov. Tako bivanje v Domu ni finančni problem,“ pravi rektor Kopeinig. Dopustniške dneve bodo priredili spet drugo leto od 9. do 22. oziroma 29. novembra 1980. Prireditelji so torej zadovoljni in bodo dopust ponovili. „Vse je bilo tako lepo, da je minilo prehitro in bi rada spet prišla,“ pravi vedno nasmejana Zofka Jernej s Proboja v imenu vseh udeležencev. Kaj so delali, kako so uživali zaslužen dopust, piše naš redni sodelavec Mirko Kumer-Crčej, ki je bil z njimi.

V nedeljo, 11. novembra 1979, zvečer, smo se zbrali iz vseh naših dolin in Gur v Domu prosvete. Bilo nas je blizu štirideset. Nežni spol je prevladoval, le sedem moških nas je bilo vmes. Šaljivi rektor nas je nagovarjal

z „deklički in poubami“ čeprav so nam lasje že posiveli. Povalil nas je k večerji in nato v predavalnico in rekel: „Nekaj takega boste videli, kar še nikoli niste videli.“ Predstavil nam je dr. Prunča in njegovega sprem-

ljevalca fotografa, ki sta sukala neke luči in aparate. Imela sta postavljen velik televizor. Na njem so se pokazali neki ljudje. Ko smo natančneje pogledali, smo naenkrat spoznali sami sebe, zaslišali naš glas in videli naše gibe. Povedala sta, da mislita navezati med dopustom pogovor z nami in čim več zvedeti o starih šegah in navadah.

Vsak dan je bila ob 7. uri sv. maša. Po maši zajtrk, nato pa se je začel razgovor in snemanje. Govorili smo o kmečkih delih in domačih šegah. Dr. Prunč pa je spraševal, kako se to dela v Podjuni, kako v Rožu in na Zilji.

Večkrat je zasledil različne nazive za isto reč. Vsi pogovori so se vršili v narečjih in primerjava je bila zanimiva.

Pripovedovali smo si tudi mnogo smešnic in bajž, pri katerih smo se pristrčno smejali. Še bolj bučen pa je bil smeh, ko so nam predvajali vse to na video-rekorderju. Posebno pri vražah

Tudi naš sodelavec Mirko Kumer-Crčej se veseli odmora ...

zi dvojezične fare Suha in Žvabek smo se približali Pliberku, kjer je v Stari pošti nameščena Werner Bergova galerija. Sedaj pozimi je sicer zaprta, a prijazni višji šolski svétnik ravnatelj Vauti nam jo je kot varuh rade volje odprl in sam razlagal slike tega slovečega umetnika. Vse so se nam zelo dopadle, ker smo videli v njih ljudi in pokrajino našega ljudstva na južnem Koroškem. Na povratku v Tinje smo se ustavili na Blatu, na Bistrici in še v Globasnici,

gledali slike iz Rusije, nato pa še iz Italije, kjer jih je napravil Hanzej Pernat in priredil za dias predavanje. Spet smo videli toliko lepote, da se nam je kar zahotelo, da bi bili zraven.

Osmi in deveti dan nam je videorekorder podajal igro Miklove Zale, ki so jo pred nedavnim igrali Šentjakobčani. Morali smo jo razdeliti na dva dela. Mnogim so tekle solze, tako so čutili trpljenje naše Zale in občudovali njeno zvestobo. Zagrusila se nam je pa podla izdaja potujčenke Almire in njenega pohlepnega očeta.

Deseti dan pa nam je popoldne prišel predavat znani kulturnik Vinko Zaletel. Izbral si je snov o Poljski, ki je sedaj zaradi papeža Poljaka posebno važna. Nanizal je toliko in tako lepih slik, da smo kar strmeli. Od preprostih kmečkih hiš in ljudi do veličastnih cerkvá in palač. Pokazal nam je trpljenje žrtev nacizma v zloglasnem taborišču smrti v Oswiecimu (Auschwitz), kjer je storilo smrt 4,5 milijonov mučencov. Največji v

Rekli so ...

Marija Jernej iz Šentvida:

„Čas v Tinjah je prehitro minil. Pa še obširen program, ki seveda ni bil obvezen. Ob-

vezne so bile samo jedi. Samo jesti si moral obvezno. Vendar sem povsod sodelovala, ker se mi je zdelo škoda izgubiti vsak trenutek. Že zdaj vem, da pridem drugo leto spet.“

Dr. Erih Prunč, Gradec:

V okviru popisovanja slovenskih narečij na Koroškem skušamo dobiti čim več gradiva o narečjih, običajih, pripovedkah ...

Pri tem je važno, da so ljudje pri snemanju sproščeni. Vzdušje, ki je bilo v Tinjah, prav domače vzdušje, je bilo idealen predpogoj za taka snemanja.

Gradivo bomo v raziskovalni skupini, ki jo vodi profesor Hafner, znanstveno obdelali. Zavedati se moramo, da je kulturno izročilo na Koroškem pogosto omejeno na ustno izročilo iz generacije v generacijo. To gradivo je nadvse dragoceno. Zavedati se moramo, da je naša starejša generacija pogosto zadnji nosilec tega izročila.

Janez Pernat iz Bistrice:

Ja, dr. Prunču smo pripovedovali stare šege in navade. Pri tem nam ni manjkalo smeha in dobre volje. Zakaj sem prišel v Tinje? Ko sem

dobil vabilo, mi je žena rekla, naj grem in se malo odpočijem. Tu je tako lepo in so ljudje prijazni, da tega ne najdeš v nobenem hotelu. Potem pa še obširen program, ki ti ga nudijo — tako sem lahko tudi predstavil svoje pesmi.

Urank iz Encelne vasi:

Ena taka navada, ki je že izumrla, je žganje apna okoli Galicije. Postopek je precej kompliciran in traja več dni. Žgali so ga kmetje, da bi si tako pridobili postranski zaslužek, čeprav se jim skoraj ni izplačalo delo, saj so dobili za en voz — okoli 4000 kg — komaj toliko denarja, da so si lahko kupili kravo. Zdaj tega že najmanj 25 let ni več.

Vsakemu, ki le količkaj more, svetujem, da gre na dopust v Tinje. Že lani je bila tu moja žena in se ji je zelo dopadlo, letos pa sem šel še jaz. V tem času pa pomaga

na kmetiji hči, ki si je vzela dopust.

Sam vem, da je za kmeta težko, da si vzame dopust. Vendar se človek moraš enkrat odpočiti, bolje je prej, ko si še zdrav, preden je prepozno. Tudi kmečka zavarovalnica pomaga in potem še vsa postrežba in vse veselje v Tinjah, za katero so skrbeli vsi tu — res, vsakemu priporočam, naj gre enkrat sem v Tinje.

„Blažen med ženami“ — Erih Prunč je med šentviškimi „dekleti“ našel nove oboževalke. Saj jih je tudi dovolj utrudil s svojim spraševanjem.

— ko žetju ječmena na očeh in „dol žebranju“ za skrnino, ali pri opisovanju copranja in vedeževanja. Bilo pa je tudi dosti resnega zanimanja.

Nekateri so prosili, da bi jim molitev tudi zapisali, da bi jo sami uporabljali. Ustregli smo njihovi želji in jim napisali besedilo, ko so si ga potem prepisovali.

Tretji dan je prišla med nas tudi Milka Hartman in nam brala iz svojih del. Posebno so nam ugajale njene narečne pesmi, ki so bile nekatere zelo narodnostno poudarjene, pa tudi dokaj pikre — na račun narodnih odpadnikov.

Četrti dan smo šli z avtobusom na izlet. Peljali smo se mimo Velikovca in Grebinja v dolino Granic in odtod v Šentpavel v Labotski dolini. Tam smo si ogledali cerkev in muzej benediktinskega samostana. To je eden najstarejših samostanov na Koroškem, saj je bil ustanovljen že leta 1090. Menihi so prišli iz Nemčije in ponemčili vso Labotsko dolino, ki je prej gotovo bila naseljena, kot ostala Koroška, s Slovenci.

V tej cerkvi so pokopani tudi prvi nemški karantanski knezi — Sponheimerji. Nemški cesar jih je poslal na Koroško in jim izročil v last veliko zemlje. Ogleдали smo si tudi starinske slike v muzeju, z stekla dragocenosti in drage kovine, ki so tam shranjene. Obširne knjižnice, ki hrani 40.000 knjig, nam pa niso pokazali. Samo onim, ki bi radi delali doktorat, bi odprli to zakladnico razuma.

Iz Šentpavla smo se odpeljali v Labot, prispeli čez moderen most na južno stran Drave, sko-

da so še ostali spoznali spodnji del Podjune. Z molitvijo rožnega venca smo tokrat v avtobusu skončali četrti dan dopusta.

Peti dan sta nas obiskala bogoslovca, ki sta med letom bila v daljni Indiji in tam naredila čez tisoč slik. Pokazala sta nam nekatere primere, ki so nam predočili ogromnost države in veliko revščino, ki vlada v primerjavi z našimi razmerami. Govorila sta zelo zanimivo, nič posebno pobožno, največ v dialektu, ker šola na Tanzenbergu pač ne nudi dovolj vaje za slovenski knjižni jezik. Predavanje se je močno razlikovalo od dozdej znanih Zaletelovih predavanj.

Šesti dan smo si ogledali zanimive slike s potovanja po Rusiji, ki ga je leta 1976 priredil Dom v Tinjah. Občudovali smo lepe stavbe starodavne Moskve in modernejšega Leningrada. Posebno pozlačene strehe kupol tamkajšnjih cerkvá in umetnine v njih so napravile na nas imeniten vtis. Sedmi dan smo spet

Vedno nasmejana in za dobro voljo — Zofka Jernej s Proboja

Med najstarejšimi je bila Pepa Umeg iz Gorenč

ljubezni do bližnjega je bil pater Maksimilijan Kolbe, ki je prostovoljno šel v smrt za očeta številne družine. Izmučili so ga z izgladovanjem.

Nato nam je pokazal grob kralja Boleslava, muteca Osojskega in njegovo zgodbo. Videli smo slike s proslave 1000-letnice pokristjanjenja Poljakov in tudi o prihodu novega papeža Janeza Pavla II. v svojo domovino. Spremljali smo papeža tudi v Rimu, slovenske romarje in koroške Slovence še posebej. Ganil nas je njegov govor, posebno še, ko je dejal, da smo sinovi plemenitega naroda, ki je že pred 12. stoletji sprejel sv. vero.

V naslednjih dneh smo brali tudi iz Blaške kronike. Rokopis obsega 26 usod posameznih kmetij in hiš, ki ima vsaka svoj roman. V drugem tednu smo dobili tudi obiske iz Celovca. Dr. Aschenbrenner od Socialne zavarovalnice za kmete nam je govoril o starostnih težavah in dajal napotke, kako bi jih mogli olajšati in lažje prenašati. Pre- (Nadaljevanje na 7. str.)

Rož - Podjuna - Žilja

50 let Posojilnice
v Ledincah

● SVEČE

Na celovški univerzi je zaključila jezikoslovne študije Alenka Inzko, hči dvornega svétnika dr. Valentina Inzko in učiteljice Marije Inzko. Alenka Inzko je maturirala na Slovenski gimnaziji leta 1974. Nato je obiskovala abiturientski tečaj na Trgovski akademiji v Celovcu. Od začetka šolskega leta poučuje na Trgovski akademiji slovenščino in italijanščino.

Čestitkam se pridružujeta uredništvo NT in NSKS.

● BISTRICA V ROŽU

Proti volji občanov je v sredo zvečer sklenil občinski svet prenamembo travnikov, ki ležijo na področju bivše občine Svetna vas v gramoznico. Proti temu sklepu so glasovali mandatarji ÖVP in oba zastopnika Volilne skupnosti prof. Anton Feinig in Boštjan Malle. Volilna skupnost je že pred volitvami obljubila, in se držala sklepa svojih volilcev, da bo nastopala proti gramozni jami, ki bo občutno spremenila 44,5 ha veliko agrarno področje. Podjetnik Ratz pa se je po sklepu prenamembe zemljišča ba-je obvezal, da bo po osmih letih jamo zalil z vodo, napravil umetno jezero in ustrezne nasipe. Občina pa želi napraviti iz tega področja menda turistično področje.

● HODIŠE

Svojo 75-letnico slavi te dni Jan-ko Mikula, bivši hodiški župnik in pevec naše „neuradne himne“ „Rož, Podjuna, Zila“, ki jo je menda zložil v spomin na velikega narodnega buditelja in škocijanskega župnika Vinka Poljanca. Janko Mikula se je rodil 29. oktobra 1904 na mali kmetiji pri „Hajnčlču“ v Ločah pri Baškem jezeru in prišel leta 1939 kot naslednik narodnega poslanca župnika Starca, ki so ga nacisti nasilno premestili, v Hodiše. Tam je služboval do leta 1953, dokler se ni preselil v Avstralijo, vendar še vedno redno obiskuje svoje domače kraje in posebno Hodiše, kjer ga njegovi farani ne morejo pozabiti, saj je bil ves čas svojega službovanja župnik za ljudstvo in vzgojitelj svojega naroda. Zato mu njegovi farani in farani iz Loč prisrčno čestitajo k njegovemu jubileju in se že pripravljajo na zlato mašo, ker upajo, da jo bo Janko Mikula slavil med svojimi farani. Številnim čestitkam se pridružuje uredništvo NT in NSKS.

● CELOVEC

Svoj tradicionalni stenski kalendar je predstavila v ponedeljek „aula slovenica“. Trijezični kalendar je tokrat spet posvečen koroškemu umetniku: izbrali so Markusa Pernata (ali Pernharta), enega od „klasičnih“ koroških umetnikov (1824—1871). Pernat, rojen v Medgorjeh, je bil slikar tega prostora, velik ljubitelj gora, katere je tolikokrat slikal.

Pri predstavitvi koledarja je dr. Mirt Zwitter poudaril, da Pernat, ki je bil doslej predstavljen bolj enostransko, ni predmet sporov glede njegove pripadnosti, temveč naj združuje. Umetnika Pernata je predstavil dr. Emilijan Cevc, eden najbolj priznanih umetnostnih zgodovinarjev. Prof. Cevc je napisal tudi spremno besedilo h koledarju. Zaradi njegove tehtnosti ta članek ponatisnemo tudi v tej številki NT (str. 6).

V diskusiji je bilo povedano tudi, da bi bilo prav, če bi kmalu prišlo do skupne razstave Pernartovih del, ki se nahajajo predvsem v deželni galeriji Celovec ter v ljubljanski narodni galeriji. Prav bi bilo tudi, če bi Pernarta predstavili v kakšni renomirani galeriji v ZR Nemčiji.

V soboto, 24. novembra 1979, je praznovala Posojilnica v Ledincah svoj „zlati jubilej“, 50-letnico ustanovitve.

Že ob šestih zvečer so se zbrali člani in odborniki k rednemu občnemu zboru in volitvam upravnega odbora. Obenem pa je bila tudi slavnostna seja, katere sta se udeležila kot zastopnika Zveze poslevoedeči podpredsednik dr. Mirt Zwitter in revizor Janko Oitzl. Izvoljeni so bili: Martin Ressimann za predsednika, Franc Arneitz za podpredsednika, kot odborniki pa Janez Mikl, Janez Ressimann, Jožef Smole, Hanzej Graber in Jožef Ressimann, pd. Pečnik.

Ob 8. uri zvečer pa so bili na proslavo 50-letnice povabljeni tudi prijatelji Posojilnice in popolnoma zasedli prostore Ravšove gostilne. Posebno razveseljivo, da je bilo veliko mladih med njimi. — Potem, ko so nam korajžno zaigrali tamburaši društva Jepa-Baško jezero pod vodstvom Erike Wrolich in tudi prav tako ubrano zapel moški zbor, je pozdravil občinski odbornik Janez Mikl v imenu odbora vse navzoče, posebno še dr. M. Zwitter, in člane posojilnice iz Šentjakoba, Ločila in Marije na Zilji, kot tudi zastopnika Bekštanjske občine Wilija Bisjaka in inž. Hatzeja Martinjaka. Bisjak se je še posebej zahvalil v imenu župana za povabilo in želel Posojilnici še mnogo gospodarskega uspeha. V nagovoru je dr. Mirt Zwitter orisal celo zgodovino Posojilnice od ustanovitve

oktobra 1929 pod župnikom Sekolom in odborniki Mihe Korena, Valentin Krištofa, Janeza Pečnika, Franca Resmaņana in ravnatelja Franca Aichholzerja. Povedal je, kako je bila Posojilnica med hitlerizmom zaplenjena in priključena loški rajfajzovki ter da je bila večina odbornikov izseljena ali prišla v koncentracijsko taborišče in tudi, da je bil po vojni Tratnikov oče g. Ressimann gonilna sila, da je Posojilnico spet lahko prevzel stari odbor. Posebno se je zahvalil še živečima odbornikoma, ki sta sodelovala pri obnovitvi po vojni — Šimeju Ressimannu, pd. Pečniku in Antonu Smole, pd. Smojvcu. V spominski minuti so se spomnili vseh umrlih odbornikov, še posebej dir. Aichholzerja.

Slovesnost je zaključil domači pevski zbor s „Prešernovo zdravico“ in še nekaterimi domačimi pesmimi. — Ker pa je bil tudi god Sv. Katarine, je še zaigral harmonikaš iz Rut in privlekel vesele viže iz svojega meha ter tako skrbel še dolgo za veselo razpoloženje. Ravšova gostilna in kuhinja pa je poskrbela za dobro jed in pijačo.

● LOČILO

● V Matijevi hiši na Ločilu se je pojavilo mlado življenje. Zakonskemu paru, Franciju in Kristini Truppe se je rodil krepek fantek. Mlademu zemljanu želimo krepkega zdravja, staršem pa veliko veselja.

Rožeški župnik Niko Marktl je obhajal včeraj svojo osemdesetletnico, h kateri so mu čestitali tudi domači cerkveni pevci pod vodstvom neumornega mag. Aleksa Schusterja. Pomlajeni cerkveni pevski zbor redno in zanesljivo sooblikuje cerkvene obrede jublanta, ki že nad 30 let vodi rožeško župnijo. Številnim čestitkam se pridružuje tudi uredništvo NT in želi jublantu še mnogo zdravih in srečnih let v krogu svojih faranov.

Bekštanj: občinska seja

V petek, dne 30. novembra 1979, je bila v novi občinski dvorani seja bekštanjskega občinskega odbora. Obsegala je 17 točk. Omeniti je treba, da ima občina rezervirane posebne seđe za novinarje, a navzoč je bil edinole zastopnik enega dnevnika. Najprej je bilo povedano, da je bila vas Malošče-Bekštanj povzdignjena v trg. Župan je poročal, da bo imel občinski svet meseca februarja 1980 slavnostno sejo, na kateri bo navzoč tudi deželni glavar Leopold Wagner. Na tej seji bodo podelili staremu županu Fricu Šmidu častno meščanstvo in dr. Simoniču častni prstan. Meseca maja in junija pa bo obična praznovala kulturne tedne, ki jih bodo oblikovala kulturna društva — upajmo tudi slovenska.

Duhovi so se zelo razburjali, ko se je povedalo, da bo od novega leta naprej prevzelo odvažanje smeti podjetje Rauter iz Himmelberga. Z novim letom poteče pogodba z beljaško občino.

Občinski odbor je potrdil tudi oddajo novih občinskih stanovanj. V tej zadevi je član občinskega predstojništva Alfred Kofler dolžil frakcijo SPÖ, da v predstojništvu ni povedala resnice o socialnem stanju interesentov za stanovanja. Župan je skušal braniti ta sklep, a zaman, ker je bilo slišati, da celo pristaši lastne stranke ne verjamejo, da so bila stanovanja oddana po objektivnih kriterijih, temveč tistemu, ki je bil stranki najbolj všeč.

DOM v TINJAH

Nedelja, 9. 12. od 14.—21. ure
SEMINAR ZA ZAROČENCE,
I. DEL, nem.
Voditelj: Jože Kopeinig

Ponedeljek, 10. 12. 1979, ob 18. uri
četrtke, 13. 12. 1979, ob 13. uri

DUHOVNE VAJE ZA STARŠE
DUHOVNIKOV, BOGOSLOV-
CEV in REDOVNIH OSEB, slov.

„Molitev — milost, ki nas spremlja“
Voditelj: ravn. Št. Žerdin, Celovec

Torek, 11. 12. 1979, od 14.—18. ure
INTENZIVNI TEČAJ
SLOVENŠČINE

Referenta: s. dr. Michaela Klun,
žpk. Lovro Kaselj

Petek, 14. 12. 1979, ob 18. uri
nedelja, 16. 12. 1979, ob 13. uri

DNEVI ZBRANOSTI ZA
FANTE OD 18. LETA DALJE

„Orientacija za bodočnost“
Voditelj: žpk. Hanzej Dersula

V soboto, 15. 12. 1979, od 9. do
17. ure

TEČAJ ZA SPRETNE ROKE

Šivamo slončka „bimbo“
Voditeljica: s. Lucija, Tinje

Nedelja, 16. 12. 1979, od 14. do
21. ure

SEMINAR ZA ZAROČENCE,
II. del, nem.

Več referentov: zdravnik, mati, sod-
nik, duhovnik
Voditelj: Jože Kopeinig

Sreda, 19. 12. 1979, od 14. do 19.
ure

SEMINAR ZA SKUPINSKE
VODITELJE ORF-
MEDIJSKEGA PROGRAMA:

Zakaj kristjani verujejo! slov.
Voditelja: Janko Merkač in Jože
Kopeinig

Petek, 21. 12. 1979, ob 18. uri
nedelja, 23. 12. 1979, ob 13. uri

DNEVI ZBRANOSTI ZA FANTE
MED 15. IN 18. LETOM

„Vse preiskujmo, dobro obdržimo“
Voditelj: kaplan Jurij Buch

Jugoslovanskega TV-programa to-
krat nismo dobili na uredništvo.
Prosimo za razumevanje, da ga
zaradi tega tudi ne moremo obja-
viti. Krivda ne leži na naši strani.
Uredništvo

IGRALCI AMATERJI!

Iščem za večji filmski projekt igralce (moške od 17 do 50 let) v mesecih januar, februar in marec. Interesenti naj bi imeli mesečno vsaj dva do osem dni časa za snemanje. Več časa pa pomeni lahko tudi večjo vlogo v filmu. Vloge bodo dobro honorirane. Edini pogoj: obvladovanje obeh deželnih jezikov, zlasti pa nemščine.

Interesenti naj se javijo pisмено (s sliko) pri režiserju Marijanu SRIENCU, v Celovcu, Gasometergasse 10. V ponedeljek, 10. decembra 1979, pa se na omenjenem naslovu lahko zglasijo osebno ali telefonično (0 42 22 - 32 550).

ZDRUŽENJE STARŠEV NA
ZVEZNI GIMNAZIJI ZA SLO-
VENCE V CELOVCU

vabi na

DAN STARŠEV

ki bo v soboto, dne 15. de-
cembra 1979. Ob 8.30 uri se
bo pričel občni zbor, po obč-
nem zboru pa se bodo starši
lahko do 12.30 ure pogovorili
s profesorji o vseh vzgojnih
vprašanjih, ki zadevajo dija-
ke.

Predsednik Zdrženja staršev
Ignac Domej
Ravnatelj
dr. Reginald Vospornik

PRIREDITVE

Slovensko prosvetno društvo
„Edinost“ v Pliberku
vabi na proslavo

70-LETNICE DRUŠTVA

v nedeljo, 9. 12. 1979, ob 19.30 v
gostilni Schwartzl v Pliberku.
Prisrčno vabljenti!

SPD „Obir“ na Obirskem
vabi na koncert

„PESMI NARODOV“

ki bo v nedeljo, 16. 12. 1979, ob
11. uri pri Kovaču na Obirskem.
Gostuje:

Mešani pevski zbor „Rož“ iz
Šentjakoba v Rožu pod vod-
stvom Lajka Milisavljeviča.

Ob 19.30 pa bo ista prireditel v
farni dvorani v Šmihelu.
Prireditelj: KPD v Šmihelu.

SPD „Obir“ na Obirskem
vabi na

PREDAVANJE DOMAČIH
DIA-SLIK

v petek, 7. 12. 1979, ob 19. uri pri
Kovaču na Obirskem.

V četrtek, 13. 12. 1979, ob 20. uri
bo v Mestni hiši v Beljaku v okviru

„DIE REIHE“ bral Janko Ferk iz
svojih del. Pel bo dekliški oktet
Katoškega prosvetnega društva
„Planina“ iz Sel pod vodstvom
Francija Čertova.

Farni svet na Radišah
vabi na

KONCERT MARIJINIH PESMI

ki bo v nedeljo, 9. 12. 1979, ob
10.30 (takoj po drugi maši) v farni
cerkvi na Radišah.

Gostuje:
„Kvintet dunajskega krožka“.

BOŽIČNI BAZAR

v otroškem vrtcu „Naš otrok“,
Mohorjeva hiša, 10.-Oktober-str. 25
v Celovcu

V soboto, 15. 12. 1979, od 10. do
16. ure

Naprodaj bodo igrače in
božični okraski, ki so jih
izdelali otroci in starši.

Slovensko planinsko društvo
v Celovcu

vabi na skioptično predavanje
V HRIBIH SE DELA DAN

ki bo v petek, 14. 12. 1979, s pri-
četkom ob 19.00 uri v gostilni pri
Kosi (Sensenwirt) na Ravnah pri
Rožeku.

Predavatelj: Franci Kropivnik

SPD Vrtača

vabi na uprizoritev mladinske
igre

„OBTOŽENI VOLK“

Kraj: gostilna Sereinig v
Podnu

Čas: 8. 12. 1979, ob 20. uri
Gostuje: Dijaki iz Celovca

HOTEL Breznik, Pliberk/Blei-
burg, išče kvalificirano, pri-
jazno natarico za stalno
službo.

Netto-zasluzek 10.000.— do
12.000.— šil., stanovanje v
hiši.
Prijava tel. 0 42 35 / 20 26.

Šentprimož v Podjuni: miklavževanje

Te dni je obiskal naše kraje pa naša društva sveti Miklavž s svojimi lepimi in gradimi spremljevalci. Tudi v Šentprimož je zašel in se je zadnje nedeljo ustavil na povabilo domače Danice pri Voglu. Društvena dvorana je bila seveda polna; bilo je zbrano mlado in staro, v prvi vrsti seveda najmlajše. V začetku so zaigrali igrico „Parkljev koš“. Na odru sta se postavila učenca Marko in Mirko, angelčka Martina in Melita, oče Francej, mati Erna, učitelj Stanko, zdravnik Hanzej in seveda črni parkelj Folt, ki je na koncu igre razočaran in prestrašen pobegnil, pa še koš je pozabil na odru, ker pač ni dosegel tega, za

kar se je tako izredno in vzorno trudil. Kot se za tako igrico spodobi, je seveda zmagalo dobro nad slabim. Igro je napisal Joža Vombergar.

Višek miklavževanja je bilo obdarovanje otrok. Vsi so dobili kako darilce, tudi tisti otroci, za katere jih starši niso pripravili. No, ravno to je bilo najlepše. Kar zažarele so oči tistih otrok, ko je Miklavž Franc obljubil, da nihče izmed navzočih otrok ne bo odšel domov praznih rok.

Bil je prijeten popoldan, predvsem za tiste, ki so se svetega Miklavža najbolj veselili, parklja pa malo bali, kakor se tudi spodobi.

Lei klane Tischlerbuam

(Nadaljevanje z 2. strani)

Jauntaler Tischlern gemachte Analyse der regionalen Holzwirtschaft ergibt, schlecht bestellt.

Schnittholz wird fast ausschließlich in großen Quantitäten für den Export produziert. Anstelle der alten Mischwaldkulturen entstehen mehr und mehr ökologisch problematische Nadelholzmonokulturen.

Durch die beim Export geforderten Standardmaße, die in Großsägereien geschnitten werden, sind oft nur 60 Prozent des Holzes primär verwendbar.

Während das exportierte Holz und die aus den Abfällen hergestellten Spanplatten im Form von Billigmöbeln nach Österreich rückimportiert werden, führt die heimische Möbelindustrie für ihre Produktion ausländische Modehölzer ein.

Die regionalen Tischlereibetriebe, in den sechziger Jahren vorübergehend im Aufwind des Fremdenverkehrs, gerieten bald in den Sog dieser Entwicklung.

Unter dem Druck der Billigmöbelindustrie orientierte sich nämlich auch das Handwerk in Material und Form an der Massenproduktion. Im Irrglauben, mit den Großbetrieben konkurrieren zu können, investierten kleine Werkstätten in einen Maschinenpark, der nie ausgelastet war und die Schulden, die er verursachte, nie hereinbrachte.

„Während Lastwagenkolonnen mit billigem Rohholz,“ faßt Močnik die Situation zusammen, „ins Ausland rollen, werden traditionelle heimische Möbelbauhölzer wie Birne oder Lärche als Brennholz verwendet. Und während Fließbandmöbel ausländischer Produktionen die Eigenheime und Fremdenpensionen füllen, gehen jedes Jahr in Unterkärnten ein paar Tischler pleite.“

Die Situation beschränkt sich freilich nicht auf Kärnten. Ganz ähnlich ist die Entwicklung im Waldviertel und in der Obersteiermark. In der Gegend um Mürzzuschlag zogen die Vereinigten Edelstahlwerke 4000 Beschäftigte an, die zum Teil aus dem Gewerbe kamen. Bemühungen, dort jetzt, angesichts der wirtschaftlichen Schwierigkeiten der VEW, das Tischlergewerbe wieder zu aktivieren, sind fast unmöglich, da die handwerklichen Fertigkeiten verlorengegangen sind.

Auch im Kärntner Grenzland zog ein Industriebetrieb, das mit österreichischen Förderungsmitteln aufgebaute bundesdeutsche Knecht-Filterwerk in St. Michael bei Bleiburg, bisher 500 Beschäftigte an. Dem Abwandern weiteren Handwerkernachwuchses in eine unsichere Industrie soll das Modell „Jauntaler Werkstätten“ entgegenwirken.

Davon existiert derzeit erst eine aus vier Gesellschaftern bestehende GmbH für Design und Vertrieb, die an vorläufig vier Tischlereien Aufträge vergibt und Modelle er-

arbeitet. Die Statuten sehen eine Umwandlung der GmbH in eine Genossenschaft vor.

Bei der Entwicklung der ersten Eigenkonstruktionen — eines Leitersessels um 1.850 Schilling und eines fahr- und schaukelbaren Kinderstuhls um 480 Schilling! — zeigten sich schon die Schwierigkeiten des Werkstättenprojekts.

„Im Leitersessel“, rechnet Močnik nach „stecken 800.000 Schilling Entwicklungskosten“, die nur durch freiwillige Nacharbeit einer Tischlerei niedriger gehalten wurden.

Der Aufbau einer kontinuierlichen Produktion kann nach Ansicht der Beteiligten nur über eine Modellwerkstatt führen, die auch die Nachwuchsausbildung koordiniert.

Ihre Mitarbeit an einer solchen Versuchswerkstatt für handwerklichen Möbelbau haben der Schweizer Bauhauskünstler Max Bill, der Altmeister des sozialen Wohnbaus der zwanziger Jahre Ferdinand Kramer und die österreichischen Architekten Ottokar Uhl und Felix Orsini-Rosenberg zugesagt.

Trotzdem schweben den Kärntner Tischlern keine Designmöbel vor. Biedermeier, die Möbel der amerikanischen Shaker, englische Landmöbel und die SW-Einrichtungen der dreißiger und fünfziger Jahre sind neben heimischen Bauernmöbeln Orientierungsmarken. „Die Designer“, verlangt Močnik, ehemaliger Student der Hochschule für angewandte Kunst, „müssen sich mit unserem Holz und unserem Handwerk auseinandersetzen. Und sich dabei auch von Tischlerbuam was sagen lassen.“

Daß sie „lei klane Tischlerbuam“ sind, merken die Kärntner bei der Beschaffung der für die Modellwerkstätte als erstes notwendigen zwei Millionen Schilling. „Für Banken“, klagen die Beteiligten, „ist unser Projekt zuwenig kreditwürdig.“ Und die Genossenschaftsförderung des Bundes „hat heuer kein Geld mehr.“

„Wenn wir die Hälfte des Startkapitals nicht aus dem Verkauf der zwei Sessel hereinkriegen,“ meint Močnik, „können wir baden geh’n.“

Für die Produktion der 5.000 Kinder- und 1.000 Leitersessel sind allerdings den beteiligten Tischlereien erst die Holzkosten vorzustrecken.

„Ein Arbeitsplatz in der Motorenindustrie,“ charakterisiert Karl Mang, Präsident des österreichischen Instituts für Formgebung, einen der Gründe für die Schwierigkeiten des heimischen Gewerbes, „kostet den Staat eine Million Schilling. Um fünf Millionen könnte man einen Waldviertler Tischlereibetrieb sanieren.“

Die Jauntaler Genossenschaftstischler sehen sich noch einem anderen politischen Problem gegenüber. Die meisten von ihnen sind Kärntner Slowenen.

Horst Christoph

Hodiše: občni zbor društva

Svoj redni občni zbor je imelo preteklo nedeljo prosvetno društvo „Zvezda“ iz Hodiš. Otvoritev zbor je prevzel podpredsednik društva in vodja EL Hodiše Fridi Sabotnik, ki je v svojem pozdravnem nagovoru poudaril, da je ravno kultura doprinesla največ k narodni zavesti naših ljudi. Fridi Sabotnik je posebej omenil važnost skupnega nastopa: „Naše kulturne organizacije bi morale izdelati skupno načrt za kulturno dejavnost. Delo organizacij naj bi bilo organiziranje intenzivnih šolanj za kulturne delavce posameznih društev, kot so šolanja za pevovodje ali voditelje otroških skupin.“ Svoj govor je zaključil z apelom na skupno nastopanje: „Le s skupnimi silami bomo mogli dvigniti in razširjati našo kulturno in s tem tudi narodno zavest, čim kvalitetnejša bo naša kultura, tem močnejša bo naša narodna zavest.“

Kot goste je Fridi Sabotnik pozdravil podpredsednika KKZ dr. Janka Zerzerja in predsednika SPZ ravnateljca Valentina Polanška in še pred začetkom dnevnega reda prosil navzoče za minuto molka v spomin na rajnega predsednika društva Janka Schöttla in nepozabnega sodelavca Tevžija Kompoša. Za predsednika občnega zbora je bil izvoljen Anton Tusch, za zapisnika pa Ludwig Zwander. Vsem navzočim je šlo za sou-

stvarjalno, samoiniciativno kulturno delovanje, močno pa je odjeknila navdušenost hodiške mladine, ki je ponudila svojo dobro voljo in moč za skupno bodočnost. Podpredsednik dr. Zerzer in predsednik Polanšek sta z zanimanjem sledila občnemu zboru in izrazila občudovanje idealizmu mladine, kot se je pokazal pri njihovem delu. Tako se je rodila misel izkušnih članov, naj navzoči člani izvolijo nov odbor, ki bo zajel kul-

turno zavedno mladino. Od dveh predlogov, ki sta bila dana na glasovanje, se je velika večina navzočih članov odločila za tako sestavo bodočega odbora: predsednik Christi Tusch (26), podpredsednik Ludwig Zwander (52), tajnik Jože Miksche (18), namestnik Mihi Mothe (67), blagajnik Peter Scheriau (21), namestnik Anton Sabotnik (39). V odbor sta bila kooptirana še Franz Spitzer (19) kot predsednik in Dorica Sabotnik (37) kot dirigent tamburaškega zbora.

Novi odbor se je zahvalil za veliko zaupanje in trdno obljubil, da se bo takoj lotil dela. V imenu obeh osrednjih organizacij sta dr. Zerzer in V. Polanšek v zaključnih besedah pozdravila nameravano „skupno pot“ mlajših in starejših, tako v okviru Krščanske kulturne zveze kot tudi v okviru Slovenske prosvetne zveze. Kultura je ena sama!

Prosvetni domovi so praznovali

V Domu prosvete v Tinjah so koroški izobraževalni domovi praznovali 25-letnico svojega združenja. Na koroškem so to trije domovi: v Hrastovici (Krastowitz), Šentjurju (St. Georgen am Längsee) ter v Tinjah. Bilanca te delovne skupnosti: letno 300 prireditev, nad 15.000 obiskovalcev. Mesto izobraževalnih domov je v svojem nekoncepcionalnem slavnostnem govoru začrtal prorektor celovške univerze prof. dr. Josef Klingler, ki je dejal, da mora šola v resnici pripravljati na življenje in ne le v smislu pregovora. Človek mora postati v stanu reševati in dojemati svoje probleme, splošna izobrazba v obliki, da se pač človek nauči določene količine učne snovi, je premalo. Šanso izobraževalnih domov, ki so koncipirani proč od centrov kot komunikacijska središča, vidi Klingler ravno v tem: v družbi gre človek dalje kakor če razglablja o svojih problemih sam.

Godalni kvartet deželnega konservatorija je glasbeno oblikoval uradni del slavnosti. K razmišljanju je vabilo skioptično predavanje Peterja Schreinerja, ki je namesto da bi na vrhvi predstavjal avstrijske izobraževalne domove, na zelo subtilen način in umetniško dovršeno prikazal vzdušje teh domov. To skioptično predavanje je bilo tudi vodilo za ostale govore. Koroške domove so predstavili njeni voditelji Weihs, Erker in Kopeinig. Slednji je omenil tudi veliki projekt izgradnje in povečanje kapacitete tinjskega doma.

Kot gostje so spregovorili še poslanec Valentin Deutschmann, 3. predsednik deželnega zbora Josef Schantl ter škof ddr. Köstner kot nositelji oziroma podporniki domov. Za NSKS sta se udeležila slavnosti osrednji tajnik Jože Wakounig ter član predsedstva Karel Smolle.

Pri bifeju tinjskih specialitet (glej slika) je zapel v obeh deželnih jezikih velikovski četverospjev.

ODER MLADJE KDZ NA ZILJI

Nad 100 gledalcev je zadnje nedeljo v ziljski Bistrici obiskalo igro „Čudežni pisalni strojček“ odra mladje KDZ. Uvodoma je pozdravil udeležence zastopnik domačega društva mag. Urban Popotnig, med njimi tudi dekana Walcherja. — Tako obisk v tem kraju kakor tudi kvalitetna igra je zelo razveselila gledalce, žejne slovenščine na domačem odru, kajti predvsem mladina je slovenščine precej „odvajena“. Številni gledalci so prišli celo iz Melvič in Brda. Tak obisk pa je prav tako navdušil tudi igralce. — Razveseljivo bi bilo, če bi občina podprla to kulturno dejavnost vsaj z možnostjo brezplačne uporabe dvorane, kajti podvomiti je, če tudi nemško društvo plača toliko najemnine.

- 26-letni slovenski fant iz Slovenije, veren, samski brez obveznosti, z srednjo strokovno izobrazbo, želi po tej poti spoznati dekle iz Koroške. Prosim, prilomite sliko, katero vrnem. Pišite na uredništvo Našega tednika pod ponudbo „Lepa Koroška“.

OBVESTILO SPZ IN KKZ

V dnevih od 28. do 31. 1. 1980 od ponedeljka do četrtega prireja Mladinski pevski festival — Celje, zavod za šolstvo SRS, in Zveza kulturnih organizacij Slovenije

ZBOROVODSKI SEMINAR V PORTOROŽU

Na seminarju bodo sodelovali otroški in mladinski pevski zbor iz Portoroža, ter predavatelj Rajšter, Ledič, Marcen, Wertačnik, Siasar, Jež in Bulovan.

Seminar bo organiziran v treh skupinah z ozirom na izkušnje in izobrazbo udeležencev seminarja.

Prijave sprejema do 12. 12. 1979 KKZ ali SPZ.

OBISK ATELJEJA VERATSCHNIG

Celovski slikar in restavrator Simon Veratschnig, letnik 1951, vabi od 5. do 10. decembra na obisk svojega ateljeja v Celovcu, Mösingger Straße 58, 2. nadstr. od 9. do 12. ure. Veratschnig se je udeležil številnih skupinskih razstav in tudi sam razstavljal. Med drugim je Veratschnig lani napravil tudi risbo o Francetu Prešernu. Slika je v privatni lasti družine Urank v Celovcu.

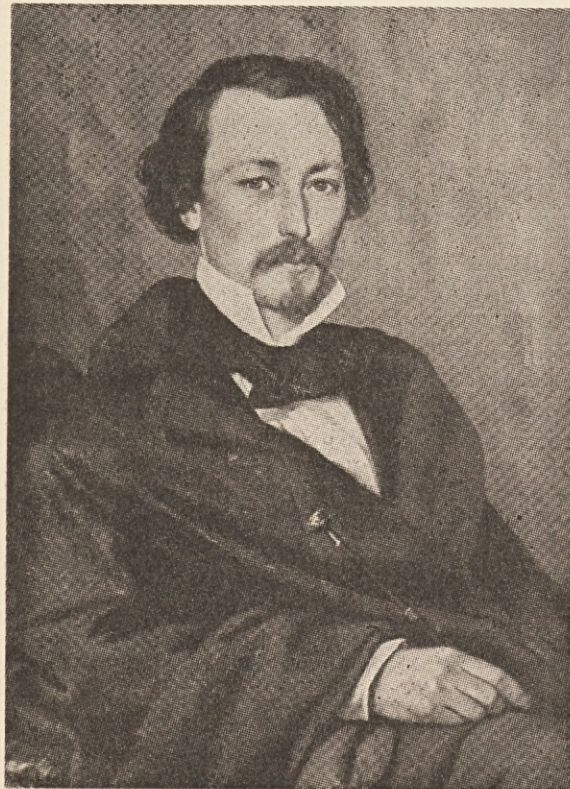
● SLOVENJI PLAJBERK Opomba k članku „SPD Vrtača ponovno zaživelo“

V zadnji številki „nt“ je v omenjenem članku bilo zapisano, da je po smrti Tomaža Ogriša, pd. Pošnikarja „društvo padlo v dolgoletno spanje... Domačini sami v tem času niso priredili ničesar“.

Sicer je res, da društvo posebnih kulturnih aktivnosti ni razvijalo, vendar to velja zgolj za društvo. Domačini so tu in tam zaigrali na pustnih prireditvah in na drugih veselicah, s pomočjo župnišča so otroci pripravili materinske proslave, družabno petje pa je bilo v Slovenjem Plajberku že vedno prisotno.

To se pravi, da je v Slovenjem Plajberku prišlo do kulturne aktivnosti le sporadično izven društva. Zato velja zahvala vsem tistim, ki so skušali na lastno pobudo poživiti kulturno ustvarjanje, kar navsezadnje dandanes lahko samo olajša prosvetno delo v okviru SPD Vrtača.

predsednik SPD Vrtača
Janko Malle

Markus Pernat:

Slikar - velikan naših krajev iz našega kraja

„Markej,“ je klicala mati prvorojenca. „Markus“ je zapisalo uradno pero njegovo ime. In družinski priimek beremo zdaj kot „Bernard“ ali „Bernhart“ pa spet kot „Pernat“, „Pernath“ in „Pernhart“. V zadnji obliki ga navaja navadno tudi umetnostna literatura.

Koroška zemlja mu je dala les za zibelko in za krsto. Sam pa je njej daroval svoj slikarski talent. Bolj z zvestobo resničnosti kot z dopolnjevalno domišljijo je prelivaval barve podobo zemlje, ki jo je ljubil — kakor bi bil ponavljal preprostim srcem znani napev. Zato se ga kar dva naroda spoštljivo spominjata. Povezuje ju, kakor ju je povezal s povečanjem dežel, v katerih prebivata. Od Jadrana do Visokih Tur mu je segel pogled, od svetlikanja jezerskih voda do bleščave gorskih snegov.

Rodil se je 6. julija 1824 očetu Andreju in materi Uršuli v Zgornjih Medgorjah pri Grabštanju. Oče, vaški mizar, se je z družino dvakrat preselil, dokler se ni ustavil v Drničevi kajži v Rutah pri Tinjah. Kot otrok je Marko poslikaval z očetom kmečke skrinje, poživiljal s podobami panjske končnice in izdeloval za prodajo pisane ptičje kletke. Z ribami na plotovih in lesenih stelah je vzbudil pozornost škofovega kaplana in zgodovinarja Heinricha Hermannja; ta je nadarjenega pobiča priporočil tedanjemu goriškemu nadškofu Francu Ksav. Lušinu, Markovemu slovenskemu rojaku iz Tinj. Z Lušinovo pomočjo je

odšel v Celovec v uk k slikarju Andreju Hauserju, ko pa se je zanj mecensko zavzel še lastnik tovarne sukna v Vetrinju, Eduard vitez von Moro, se je preselil k slikarju Lambertu Emilu Bokelenu. Z Morom in njegovo družino pa je ostal vse življenje pristrčno povezan.

Marko je sicer začel s študijem figuralnega slikarstva, a dasi je v tej slikarski vrsti dobro napredoval, ga je vendarle bolj in bolj privabljal krajina. V tem nagnjenju ga je podkrepil tudi Eduard von Moro, ki se je sam ukvarjal s krajinarstvom. Najbrž je mladi slikarski adept spoznal tudi dela dunajskega profesorja Franza Steinfelda, gotovo pa mu je novo slikarsko usmeritev potrdilo še srečanje s slikami nizozemskih krajinarjev 17. stoletja. Te je utegnil spoznati leta 1848 med krajšim bivanjem na Dunaju in v Münchnu. Najbrž so ga posebno pritegnile zimske krajine Hendrika Averkampa, zakaj tudi sama ga je najprej privlačevala zimska narava z zaledenelimi jezeri in s hladnim ozračjem. Vrbsko jezero mu je bilo zakladnica mikavnih motivov.

Krajinsko slikarstvo v pravem pomenu besede je pravzaprav otrok romantike in meščanske kulture. Barok in klasicizem sta iskala v naravi še herojsko in arkadijsko razpoloženje. A tudi vrata meščanskih salonov so se tej umetnosti odpirala le tedaj, kadar je ostajala v mejah, ki so bile sprejemljive meščanskemu okusu. Meščan je člo-

vek horizontale. V tedanjem času so bile gore zanj lepe le od daleč in iz doline. Doživetje strmin in boj z njihovimi elementi sta bila prihranjena le izbrancem. Med te pa je spadal tudi Pernat.

Kdaj so slikarja gore tako prevzele? Ne vemo. Vsekakor je bil že leta 1849 prvič na Triglavu — pozneje je obiskal njegov sosednji vrh, Mali Triglav, še enaintridesetkrat. Ko je slikal „snežnikov kranjskih sivga poglavarja“ (Prešeren) in nato še razgled z njegovega vrha, si pač ni mislil, da bo nekoč dobil na Malem Triglavu spominjsko ploščo. — Kar izzivalno je Pernata privabljala ostra konica Velikega Kleka z večnim snegom in ledom. V jeseni 1857 se je v snegu in viharju povzpela na vrh Velikega Kleka, v l. 1858 in 1859 je vzpon še sedemkrat ponovil. Niti telesna izčrpanost in snežna slepota niti smrtno nevaren padec ga niso odvrnili od lepe gore. Z občudovanjem je na sliki še stopnjeval njene strmine in v trdem mrazu je risal panoramski razgled z vrha, ki mu je pridobil občudovalcev — gmotno pa ga pustil praznih rok.

Nazadnje je gora zmagala nad svojim umetnikom. Na Stolu se je Pernat je prekrizal koroško deželskega padca se je razvila zahrbtna bolezen. Sestra Uršula, Koprivnica iz tinjske fare, ki mu je požrtvovalno stregla, mu je 30. marca 1871 zatisnila oči. In skoraj groteskno je poročilo, da je v revščini

umrlega umetnika spremila do groba ob kmečkih sorodnikih „skoraj vsa (celovška) elita“.

Pernatovo slikarstvo je živo vpeto v umetnostne tokove avstrijskega 19. stoletja, prilagojeno pa je tedanji kulturni klimi kranjske in koroške dežele. Zunaj teh ni našlo dinamičnega odmeva. Ni odpiralo vrat novi slikarski problematiki in njenim nalogam. V prostoru, kjer se je uveljavilo, pa stoji na pomembni prelomnici med preteklimi ideali in novimi umetnostnimi gesli, dasi je bolj zaključek prvih kot napoved drugih. Tako v koroškem kot v širšem slovenskem prostoru kaže Pernatova umetnost prelom s staro prakso topografskega krajinarstva, hkrati pa je vrh tiste umetnostne izpovednosti, ki se je zavedla samostojne pričevalnosti narave in ji je za likovno realizacijo zadoščala lastna moč brez umetnikovega prepresnitvenega posega. Svetloba in barva sta bili nosilki atmosferskega razodetja. Kljub temu pa Pernat ni napravil še tistega koraka, ki bi ga bil približal iskalcem čiste slikarske problematike, kakršni so bili, recimo, francoski realisti. Ostal je zvest svoji „alpski“ govoricu, opisnemu pripovedovanju in nekoliko trdi formulaciji. Je realist, a bolj po tematski kot po čisto slikarski strani. Pač pa velja, da je slikarsko odkril dotlej nedostopno svetišče gorskih višin. Odpovedal se je heroičnosti romantike — pa sprejel svet heroične akcije v pogumnem spopadu z goro in v asketskem umiku pred poprečnostjo nižine. Romantične pritikle, ki jih opazimo še na Pernatovih zgodnjih platnih, se okoli leta 1850 umirijo v preprosto barvno podčujetve pokrajine, ki se izraža v skrbnem, kar risarsko natančnem podajanju na drobnosti in v nasprotjih svetlih in temnih ploskev. V jezerih se zrcalijo otenki modrin in sivin neba in oblakov; pokrajina se od temnih ospredij proti ozadju vse bolj svetli, včasih pa nas preseneti tudi pastozna paleta briljantnega sijaja.

V kompoziciji se družijo horizontale (gladina vode) in vertikale (stolpi, skale in podobno). Niso redke slike, na katerih se mirna svetloba umakne viharni igri oblakov in spopadov med osonečnimi in mračno zasenečenimi partijami. Zgovorna je serija risb koroških gradov in razvalin, ki jo je leta 1852 pobudil jurist in zgodovinar Max von Moro. Pernat je prekrizal koroško deželo in do leta 1859 z ostrim svinčnikom zajel 200 risb, ki niso samo topografsko, marveč kar fotograf-

sko dokumentarne v vseh stavbnih nadrobnostih: grajski objekti se osamljeno luščijo iz okolja, ki je postalo postranskega pomena. Pričevanje teh spomenikov ni pravilčno romantično; strogo opisno je, brez slikovitosti, bolj dokument svojega stanja kot pretekle slave.

Potujoče razstave panoram, posebno takih z zgodovinskimi prizori bitk, so sredi 19. stoletja močno privabljal obiskovalce. Pernat je dal panoramam novo vsebino. Pred gledalci je razprostrl obsežne razglede z gora: z Velikega Kleka, s Triglava, z Dobrača, Mangarta, Višarij, s Svinjske planine, z Magdalenke gore, s Stola, Šmarne gore, Hochschwaba in še katero. Umetniška stran je zatemnela pred turistično vabljalnostjo, res pa je tudi, da je tako delo zmožel samo

Oglašujte v našem listu!

slikar, ki je imel bistro oko, veliko potrpežljivost, vztrajnost in navdušenje. Ali je hodil v gore samo zaradi slikanja? Ali je slikal zaradi gora? Pernatova umetnost je protest proti meščanskemu ugodju. Morda je celo beg pred ljudmi in preizkušanje bolj človeške kot zgolj umetniške zmogljivosti. Umetnik je izgorel v svojem gorskem svetu — a svetloba tega ognja je zdaj vstajala iz umirjenega verizma.

Pernatov opus obsega skoraj 1200 oljnih slik, med temi tudi nekaj lovskih tihožitij, in okoli 50 porisanih skicirk. Hranijo pa ga številni zasebniki in velike javne zbirke — Koroški deželni muzej v Celovcu, Narodna galerija in Narodni muzej v Ljubljani.

Dr. Emilijan Čevc

NAS TEDNIK izhaja vsak četrtek. Naroča se na naslov: „Naš tednik“, Celovec, Viktringer Ring 26. 9020 Klagenfurt. — Telefon uredništva, oglasnega oddelka in uprave 72 5 65. Naš zastopnik za Jugoslavijo ADIT-DZS, Gradišče 10, 61000 Ljubljana, tel. 22207. Naročnina znaša letno: za tuzemstvo 150.— šil., za Jugoslavijo 200.— din., za ostalo inozemstvo 250.— šil. (po zračni pošti 500.— šil.). — Lastnik in izdajatelj: Narodni svet koroških Slovencev. — Odgovorni urednik: Žužel Tolmajer, Verovca štev. 2. 9065 Zreče. — Tiska: Tiskarna Družbe sv. Mohorja v Celovcu, Viktringer Ring 26.

Valentin Polanšek:

41

Križ s križi

Za zaključek oficirjevega gobezdanja pa je vstopil pred zbrane najboljši recitator šole, dijak iz tretjega letnika z imenom polno sičnikov in je razvneto bral še eno pismo drugega nekdanjega učiteljsčnika Zepa Slanovca:

„Kaj delate“ in „osvoboditelji Jugoslavije“? Mi nimamo danes več trdne fronte, vsak moški je borec, vsaka ženska stoji na svojem položaju, in gorje, če eden odpove, potem morajo drugi priskočiti na njegovo mesto in se boriti za dva, moramo držati ščit zvestobe in če se umakne eden pred sovražnikovim pritiskom za en korak, mora napredovati iz lastne zvestobe v naslednjem trenutku za dva koraka, ko pade ...

Ako nosi nemška vojska isti ogenj v sebi, ki naša mlada srca razplamteva, takrat se nam ni treba bati pred prihodnjim jutrom, vera je najmočnejše orožje, vera v nas same, v domovino, v našega fiderja ...

Kar smo kdaj samo z besedo rekli, se terja sedaj

od nas, da dokažemo: Meni je, kot da se začenja nov dan in v svitanju razpada stari dan ...

Ko sem stal snoči na straži, se plazil skozi noč in slišal nenadoma petelinje petje ... sem si bil nenadno svest, da stražim Vas in sem danes ves pri Vas. Bojišče nima drugače prostora in časa za mehkobne izlive. Samo minute so, ki sem jih sedaj ujel, jih v naglici zapisal na košček papirja, ko čepim in pišem na kolenih ...

Vojaki smo navajeni trdote, kajti kdor je na našo zastavo prisegel, nima ničesar več, kar je njegovega ...

Dolg premor.

Dijak je gorel sredi svojih srčnih ran: Na očeta je mislil, brata in sestro! Skoraj je zamudil povelje za „pozor!“

Srčna rana je krvavela znova.

Pretresljivo mu je

šlo skozi mozeg do vrelišča v lobanje:

Kako dolgo bom vzdržal v takem pretvarjanju? V taki mučni dvoličnosti? In zdaj še sredi vsega pekla tako nebeško novo okoli ... Charlotte!

Dijaki se niso drevili skozi vrata. Vsak je rad prepuščal prednost drugemu. Brezizrazni obrazi se plazijo mimo visoko odlikovanega oficirja. Molče. Dijak mu je namerno prebadal oči s svojiskim pogledom.

Charlotta je šla v kino.

Dijak jo je začuden opazil. Ona ga sprva dolgo ni odkrila. Ni imela navade, da bi se razgledovala

po ljudeh. Žalilo jo je, če jo je hotelo oblizovati kako pohotno oko unifromiranca tujca.

Ona ne bi hodila v javnost. Pa so jo gotovi filmi zanimali. Drugače je samevala, kjer je morala.

Sanje so bili tisti časi, ko je kolesarila z gimnazijkami v vsaki prosti uri po mestu in okolici. V glavi se ji je kar zavrtelo od neizpoljenih želja, ako se je iz mestne tesnobe ozirala po okoliških hribih! Kje vse je že kdaj bila: V bohinjškem kotu, škofjeloških hribih, Kamniški Bistrici, po Sorškem polju, v neprehodnih širjavah Jelovice! ... Pozimi tudi v Planici, v Trziški okolici. Največkrat pa v Kokri in tudi na Jezerskem. Prav Kokrška dolina jo je priklepala s svojo divjino in neskončnostjo.

Zdaj pa sem tukaj prikovana in ne vem, kaj prinese jutrišnji dan!

Charlotta se ni odzvala, ko jo je začel ogovarjati sedežni sosed, preden se je predstava začela. Niti ogledala se ni po govorečem. Indirektno je v motnjavi zaznavala obrise vojaka.

„Redkokdaj nas eden pride v kino. Zdaj pa k sreči tak film!“

„Kakor pravljica je nekaj takega. Ker sem se odvadil biti civilist, sem ...“

Motna luč je ugasnila in začeli so kot ponavadi s predfilmom „di dočje bohenšav“. Prikazovali so razdejanja vsled zločinskih sovražnikovih zračnih napadov, potem pa nadčloveške napore viteško se bojujočih Nemcev na vseh frontah. Samo sovražnik ima izgube. Nemških izgub ne prikazujejo.

TV AVSTRIJA

1. SPORED

NEDELJA, 9. decembra: 11.00 Pričetek — 11.15 ORF-stereo-koncert — 14.50 Strah gangsterjev — 16.30 Mesto pingvinov — 17.15 Čebela Maja — 17.40 Za lahko noč — 17.45 Klub seniorjev — 18.30 Mi, ekstra — 19.00 Avstrija v sliki — 19.20 Hočem spremeniti svoje življenje — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Šport — 20.15 Mathias Sandorf (3) — 21.45 Poročila.

PONEDELJEK, 10. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Nobeden naj ne bo drugi — 10.00 Šolska TV — 10.30 Zadnja vožnja Scottsa — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Tat ur — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Živali pod vročim soncem — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Šport ob ponedeljkih — 21.05 Trije angeli za Čarlja — 21.50 Večerni šport.

TOREK, 11. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Angleščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 Gospod Smith gre v Washington — 17.00 Am, dam, des — 17.25 Tudi hec mora biti — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Fay — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Vaš nastop — prosim — 21.00 Weinzierl — 21.50 Videoteka Karl Heinrich Waggenerl.

SREDA, 12. decembra: 9.00 Tudi hec mora biti — 9.30 Dežela in ljudje — 10.00 Šolska TV: Madrid in osrednja Španija — 10.30 Strah gangsterjev — 17.00 Beli medved — 17.25 Rdeči avtobus — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Pustolovščine ob Rdečem morju — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Mathias Sandorf (4) — 21.45 Šport.

ČETRTEK, 13. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Francoščina — 10.00 Šolska TV: Obraz stoletja — 10.30 Prvenstvo v skakanju čez plot — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Princezija iz bambusa — 17.55 Za lahko noč — 18.00 TV kuhinja — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Buddenbrooksovi (8) — 21.15 Argumenti — 22.00 Večerni šport.

PETEK, 14. decembra: 9.00 Am, dam, des — 9.30 Ruščina — 10.00 Šolska TV — 10.30 TV kuhinja — 10.55 Klub seniorjev — 11.35 Rože jeseni — 17.00 Am, dam, des — 17.30 Slike našega sveta — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Muppets-šov — 18.30 Mi, družinska oddaja — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Strah — 21.20 Večer s „komedijo“ — 22.10 Šport — 22.20 Večerni studio.

SOBOTA, 15. decembra: 15.35 Tak-

šen pobalin — 17.00 Pisati, slikati, oblikovati — 17.30 Pinnocchio — 17.55 Za lahko noč — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Heinz Conrads ob sobotah — 19.00 Avstrija v sliki — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Glasba je adut — 22.00 Šport — 22.20 Teletreff — 23.05 Poročila.

TV Avstrija 2. spored

NEDELA, 9. decembra: 15.30 Hokej na ledu — 17.15 Dr. Bull — 18.30 Okay — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Prvenstvo v skakanju čez plot — 22.00 Šport — 22.15 Columbo.

PONEDELJEK, 10. decembra: 18.00 Angleščina — 18.30 Na poti po Avstriji — 19.00 Aktivna izobrazba — 19.30 aČs v sliki — 20.15 Manjši kakor atom — 21.05 Manjši kot atom — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Zadnja oseba.

TOREK, 11. decembra: 18.00 Dežela in ljudje — 18.30 Večja mesta „Dunaj“ — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Ugankarski predal — 21.03 V. I. P.-gugalnica — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2.

SREDA, 12. decembra: 18.00 Francoščina — 18.30 Brez nagobčnika — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Cafe Central — 21.00 Kemija — temperirana bomba — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Čarli in svoji dve lepoti.

ČETRTEK, 13. decembra: 18.00 Ruščina — 18.30 Poti k umetnosti — 19.15 Galerija — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Tirtsch-Tratsch — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Club 2.

PETEK, 14. decembra: 17.30 Šolska TV — 18.00 Biotehnika — 18.30 Orientacija — 19.00 Vi želite — mi zaigramo — 19.30 Čas v sliki — 20.15 Moslemi kontra Moskva — 21.00 Heinrich, dobri kralj (1) — 21.50 Deset pred deseto — 22.20 Lovitelj.

SOBOTA, 15. decembra: 17.00 One-

din-linija — 17.50 Mo žjebrez živcev — 18.00 Dvakrat sedem — 18.25 Nogomet — 19.00 Trailer — 19.30 Čas v sliki — 19.50 Primer za ljudskega odvetnika — 20.15 Dobri doktor — 21.25 Dunajske povesti — 22.15 Vprašanja kristjana — 22.20 Borsalino & Co.

Entgegnung

4. Oktober 1979, Seite 3.

Ich möchte ausdrücklich betonen, daß die Überschriften sowie der slowenisch-sprachige Begleittext von der Redaktion des Naš Tednik stammen und ohne mein Wissen verfaßt wurden.

Wie sehr auch immer Ungleichheit die österreichische Gesellschaft prägt, ist der im Aufhänger geäußerte Korruptionsverdacht nicht haltbar. Leider wurde auch der Fußnoteil meines Artikels gestrichen.

Selbstverständlich kann ich nie und nimmer beansprucht haben wollen, wie die Überschrift auf Seite 1 sagt Tausch (SPÖ), sondern ich behaupte lediglich, daß ein Sozialwissenschaftler mit einer sozialistischen Überzeugung zu Schlüssen kommen kann, die ich meinem deutschsprachigen Artikel dargelegt habe.

Bitte beachten Sie auch folgende Druckfehler:

statt „falchen“ richtig **falschem**

statt „10.000 Haushalte“ richtig **Folgen**

statt „wahrscheinlich“ richtig **wahrscheinlich**

statt „10000 Haushalte“ richtig **20.000 Haushalte**

statt „Sozialbereich“ richtig **Sozialbericht**

Dr. Arno Tausch

RADIO CELOVEC SLOVENSKE ODVAJE

NEDELJA, 9. decembra:

07.05—07.35 Duhovni nagovor — Naj pesmica naša darilo vam bo.

PONEDELJEK, 10. decembra:

14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Iz ljudstva za ljudstvo (Jesen na kmetiji) — Ob zvokih tamburic.

TOREK, 11. decembra:

09.30—10.00 Dežela ob Dravi — Land an der Drau — 14.10—15.00

Celovski radijski dnevnik — Šport — „Otroci, poslušajte!“

SREDA, 12. decembra: 14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Veseli val.

ČETRTEK, 13. decembra:

14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Glasbeni mojstri.

PETEK, 14. decembra:

14.10—15.00 Celovski radijski dnevnik — Iz kulturnega življenja (Revija otroških zborov v Šentjakobu).

SOBOTA, 15. decembra:

09.45—10.30 Od pesmi do pesmi — od srca do srca.

Na dopust . . . v Tinje

(Nadaljevanje s 3. strani)
prečiti jih pa ne bomo mogli, ker tako je pač usoda človeka, da mora imeti vsak konec življenja svoj vzrok.

Prišel je tudi predsednik Socialne zavarovalnice za kmete in nam opisal razvoj socialne zakonodaje v kmetijstvu. Iz malih početkov se je od otroške doklade razvila v mogočno zaščito kmečkih ljudi, ki jih spremlja od zibelke do groba. Vedno pa se trudijo jo zboljšati in oceniti z zaščito v drugih stanovitih, ki so dozdej še pred kmeti.

Dejal je, da se mu zdi samoumevno, da je treba podpirati dopuste tudi v katoliškem Domu prosvete, kjer se zbirajo slovenskogovoreči ljudje.

Njemu je še danes žal, da se na gimnaziji na Plešivcu ni učil tudi slovenščine kot njegova sošolca dr. Prunč in rektor Kopeinig.

Poleg številnih predvajanj filmov o starih šegah in navadah smo gledali tudi film „Povest o dobrih ljudeh“ in pa film o razvoju SOS otroških vasi ustanovitelja Gmeinerja.

Predzadnji dan smo priredili hišno tombolo in namenili njen čisti dobiček misijonom. Odkupili smo 600 kart in zadeli 120 dobitkov. Najimnetnejši dobiček je bil živ prašiček, težak okrog 20 kg. Za tombolo ga je podaril g. Demšar iz Breške vasi. Ma-

mici, ki ga je zadela, smo naročili, naj prihodnje leto prinese njegove klobase in gnjat nazaj v Tinje.

Rektorju se je posrečilo, da je privabil predzadnji večer imenitne pevce iz Sveč, da so nam zapeli rožanske in Lesičjakove pesmi. Prijetno je bilo poslušati šolane glasove solistov, poleg ubrane spremljave moškega zbora.

Tudi ta koncert je dr. Prunč posnel na videotrak. Nato se je od nas poslovil in že ponoči izginil s polno natrpanim avtom narodopisnega blaga v univerzitetno mesto Gradec, kjer bo kmalu postal vseučiliški profesor.

Zjutraj se je poslovil od nas tudi vedno vedro razpoložen rektor Doma g. Kopeinig. Moral je k seji na škofijo. Po njegovem vzgledu smo se tudi njemu z močnim aplavzom zahvalili za organizacijo bivanja na tem prijetnem dopustu.

Saj je bilo toplo, hrana dobra, postrežba zelo prijazna. Zato je vladala ves čas dobra volja. Toliko se že leta nismo presmejali kot te dopustniške dneve v Tinjah. Potem je prišlo slovo-jemanje, ki je bilo težje kot „bandranje“. Solze, ki so silile v oči, smo zaustavili z obljubo, da se prihodnje leto, če bomo še živi, spet vidimo v Tinjah.

Mirko Kumer-Črčej

ZAHVALA

Ob priliki izgube mojega dragega brata Antona Gril mi je bilo izkazanega od številnih strani mnogo iskrenega sočutja.

Zahvaljujem se za vse te izraze sožalja, za vse rajnemu bratu za časa boleznin izkazanega zdravniško pomoč, kakor tudi tistim, ki so mi pomagali pri bolniški oskrbi pokojnega.

Zahvaljujem se č. duhovščini z gospodom župnikom dr. Ostravskym na čelu, posebno pa še č. gospodu dekanu Sriencu za pogrebni nagovor.

Moja končna zahvala velja vsem obiskovalcem rajnega brata in tistim, ki so ga pospremili na zadnji poti. Posebna zahvala še darovalcem vencev, šopkov in duhovnega cvetja, nadalje cerkvenemu pevskemu zboru, takisto moškemu zboru „Trta“ in vsem, ki so se pokojnega spomnili v molitvi.

Plaznica, dne 25. novembra 1979.

ADELA, sestra

„Oooohjaaa!“ se dolgočasi vojak poleg Charlotte.

Zdaj ji ni vseeno: Kaj mu ni všeč? Se pretvarja? Ali pa je tihi nasprotnik vsega kriprelitja?

Previdno se je v poltemi ozrla na soseda.

Ni mogla ničesar jasnega določiti.

Pred glavnim filmom so prižgali spet luč za kratko pavzo.

Levo od sebe, za dve sedežni vrsti spredaj, ji posije naproti dvojje znanih oči!

Charlottin pogled obstoji. Obraz se ji razneži! Plaho z desnico nekaj zamahne. Dijaka pogreje, da pomežikava prikupno nerodno.

Glasba, ki prihaja za odmor, je spet Mozartova arija iz opere Don Juan: „Reich mir die Hand mein Leben!“

Preveč novih čustev se nagnete v mladi srci . . . Luč ugasne šele, ko je celovita arija skozi.

Dijak in Charlotta si nista upala pogledati v oči več kot dvakrat preko pol prazne sedežne vrste.

Še v temi je Charlotta pordevala, da se je srce vznemirjalo kot ujeta čarobna ptica v zlati kletki najlepših človeških čustev.

V dvojnem pomenu ji je bilo nerodno, da sedi poleg neznanega nemškega uniformiranca. Sklenila je, da bo dijaku ob priliki vse pojasnila. Zato je sedaj še bolj hladno odklanjala sedežnega soseda.

Zaradi filma in predvsem zaradi dijaka pa se ji je duša polnila le s toploto, da se je srce ogrevalo kot roža v razkošnem soncu.

Film je trajal in trajal. A čas je minul kot bi tre-

nil z očmi. Ko je bil konec kino predstave, je moral dijak takoj k večerji. Sicer ni bilo daleč v dom, le par korakov čez trg in cesto. Stemnilo pa se je že, ko je iskal v gneči Charlotta. Kaj pa ji porečem, ko jo srečam? se je begal. Kaj si bo mislila, če jo sredi teme ogovorim?

Mladostniška nedolžnost ga je hromila. Nesrečen se je znašel končno v odurnem hrušču domskega življenja. Dijaki so dirjali iz vseh strani s priborom v roki.

Za večerjo je pela pogosto ista pesem: Plitev čaj s tanko rezino neokusnega kruha s sledjo nečesa mastnega ali prav nič ne dišeča enolončnica brozgaste vsebine.

Karl je dobil dvojje pisem.

Med večerjo, pa tudi med kosilom so razdeljevali študentovsko pošto.

Za dijaka ni bilo ničesar.

Dijakova neučakanost, se snideti čimprej s Charlotta, se je na mah spremenila v jalovo neodločnost, ko se je bližal vili. Že je upočasnil korak. Se kanec omahljivosti, pa bo obtičal. In še en, pa jo bo porisal, koder je prišel. Neznansko sladko upanje se je v njem sprijalo v osramočenje . . .

Ko se je vračal po isti poti čez nekaj dni, se je le opogumil in pritisnil na gumb poleg zunanjih vrat.

Vse se je zvrstilo tako kot običajno: Zgoraj v nadstropju je stavec odstrl zaveso, pokimal in čez trenutek odprl vrata.

V sobi, kjer je stal klavir, je tokrat vonjalo po cigaretnem dimu.

Dijak se je spraševal, ali je imel gospod stavec obiske?

Danes je prinesel s sabo od Karla izposojen zveščič menuetov. Kaj Karl, seveda ga prekaša kolikor je dolg in širok. A neki menuet francoskega mojstra, čigar ime ne zna izgovoriti, mu zelo uga-ja. Tega namerava danes obdelati. Spočetka pa je vselej ponavljal, kar mu je najbolj šlo od rok.

— Pridno vadite! Dober dan! Motim? Ne bo škodovalo, če se malo oddahneta . . .

Dijak se bliskovito odtrga od partiture. Charlotta je pričakoval.

Neznanka stoji pred njim. Nedoločljive starosti. Prikupna. S cigareto v roki. Kratko pričesko nosi.

Izbrano slovenščino govori.

— Saj ne moti vas, če kar tako po naše govorim? Dijak je bil čisto iznenaden.

Prisvojil si je že sčasoma nagonsko previdnost, zato je čakal, kaj bo . . . Torat ni bilo slutiti nevarnosti. Vseeno ga je neznanka močno vznemirjala. Prinesla je od nekod pepelnik in sedla bliže.

Utrla je cigaretin pepel po nepotrebnem in pre-motrivala dijaka.

— Ker mi Vam zaupamo, lahko tudi Vi nam zaupate. Po obeh hišnikih, v domu in šoli vemo, da lahko tako z Vami govorim. Ni pa treba, da danes govorite. Imate časa do božičnih počitnic.

(Dalje prihodnjič)

Za njihove „navijače“ je izdala KKZ poseben poster

V okviru turneje po Avstriji in ob priliki nacionalnega praznika SFRJ se je ob povratku v domovino ustavila pri nas skupina deklet — „Devojke sa Neretve“ iz bosanskega mesta Konjic. Na Koroškem so nastopili v dveh krajih, v Borovljah in Pliberku. Organizacijo gostovanja na Koroškem je prevzela Krščanska kulturna zveza, v Pliberku pa je bil soprireditelj še MPZ Podjuna, ki je poskrbel zato, da so Pliberčani po dolgem spet napolnili do zadnjega kota dvorano pri Schwartzlnu, zamudniki pa sploh niso mogli več v dvorano.

Dekliški zbor, ki je nastal pri Centru glasbenih dejavnosti Konjic in ga vodi profesor Sergije

Beljajev, je spremljal podpredsednik skupščine Konjic, polkovnik v pokoju Safet Alagić.

Čeprav je zbor nastopal že v Celovcu — 1. maja 1976, smo ga koroški Slovenci čuli prvič, saj je bil prvi nastop posvečen jugoslovanskim delavcem v tujini in je bilo to kratko gostovanje pravo doživetje za nas, posebno pa za nastopajoče, ki so si želeli, da enkrat bližje spoznajo tudi koroške Slovence, o katerih so že toliko brali v svojih časopisih. In, tako so povedali ob slovesu, očarani so bili od gostoljubnosti in prisrčnosti gostiteljev, posebno še o Domu v Tinjah, kjer so dekleta stanovala.

Prvi nastop je imel zbor v Borovljah. Tam je lahko pozdravil podpredsednik KKZ Marjan Olip med 300 gledalci vrsto slovenskih občinskih odbornikov iz Roža, konzula SFRJ Alfonza Naberžnika, predsednika SPZ Valentina Polanška, bivšega ravnatelja Slovenske gimnazije dr. Pavleta Zablatica. Med gosti je bil tudi predsednik KKZ Lovro Kaselj. Koncert so „Dekleta sa Neretve“ ponovile v Pliberku,

telj Germ v Pliberku. In res! Že kar pri prvi pesmi je zbor mladenk pritegnil vso publiko, posebno pa še — kako sicer! — mladenice. Pele pa so — kar jim je duša (in grlo) dala! S tako svežim naravnim, pa še lepim glasom povrh: takega zbora že dolgo nismo slišali. Naša ušesa so (že) navajena na „kultivirano“ petje s pianom in pianissimom ter najrazličnejšo tehniko. Tu smo pa spet doživeli

nekako prvotno, naravno petje, tisto petje, ki je lastno vsem slovanskim narodom — posebno pa še — južnim Slovanom. „Devojke“ so pele z vsem svojim mladinskim temperamentom neizumetnično in je ta živahna iskra preskočila tudi na poslušalce. Kar skoraj peli in ploskali so z njimi, še zarajali bi najraje.

Sproščeni in nasmejani so se ljudje še dolgo potem pogovarjali o teh deklicah z Neretve, ki so opevale njihovo Hercegovino, Neretvo in domovino od „Vardara do Triglava“ ob priliki narodnega praznika. Vsi pa so bili mnenja, da bi še enkrat prišle prav k nam na Koroško z repertoarjem prav za nas. Upajmo.

„Devojke“ z Neretve so nas obiskale

kjer je v imenu prireditelja pozdravil ravnatelj Herman Germ mestna svétnika Vautija, predsednika NSKS dr. Matevža Grilca in vse predstavnike kulturno-prosvetnih organizacij domače občine ter vse, ki so v takem „impozantnem številu“ kot je povedal ob koncu koncerta dirigent prof. Beljajev, napolnili dvorano. Že v Borovljah je publika navdušeno spremljala pesmi, ki so bile za marsikaterega še nekaj novega, o pliberškem navdušenju pa poroča obiskovalka N. M., ki nam je poslala ta dopis:

„Augen- und Ohrenweide“, je spričo nasmejanih mladih dekliških obrazov ugotovil g. ravnatelj

Tudi v Borovljah so navdušile publiko

Čeprav je Krščanska kulturna zveza pravočasno zaprosila pri upravi Mestnega gledališča, da lahko spet najame za 8. december prostore, so letos prvič dobili negativen odgovor. Tako bo letos odpadel osrednji gledališki dogodek v Celovcu. Zato bo ljubljansko Mladinsko gledališče, letošnji gost KKZ, nastopalo v dveh krajih izven Celovca: v soboto zvečer v Kulturnem domu v Ločah, v nedeljo popoldan pa v Farni dvorani v Škocijanu. Ni slučaj, da je letos pri nas v gosteh Mladinsko gledališče, saj je v Letu otroka posvetila KKZ mnogo nastopov in prireditev mladim. Na njih so nastopali otroci in mladinci, ali pa so bili posvečeni mlajši generaciji. Zmota je, če mislimo, da je „Sen zelenjavne noči“ prireditev za otroke. Svetlana Makarovič je napisala igro polno duhovitih domislic in živobarvnega humorja, režiral pa jo je Dušan Jovanovič, ki šteje med najbolj znane jugoslovanske režiserje.

Igra je v Ljubljani po premieri močno odjeknila, posebno pa svojstven in fini humor Makarovičeve, o katerem je napisal Andrej Inkret:

„Besedilo Sna zelenjavne noči je sestavljeno iz dolge, živopisane vrste teatraličnih, a tudi moralizatorskih domislic, duho-

go ime za prestrašeno in hkrati samozadovoljno (!) obračanje plašča po vetru, za ovaduštvo, zaničevanje in zahrbtno uniče-

imenovanih „uradnih“ kritikov in njihovih potuhnjenih manipulacij, ki jim je poezija sama, kajpada, deveta skrb, čeprav imajo zmerom polna usta „poetik in estetik“.

Mlad pesnik poje o lepoti in ljubezni in svobodi, kritik ga devlje v nič in kadar to nič ne pomaga, ga gre denuncirati. Pesnik, ko je v stiski, skleplje čisto drugačne verzice, pravo ódo oblastniški „veščiči“, da bi rešil svojo kožo in glave drugih, ki so ga prej poslušali s tolikšnim občudovanjem. Ko pa mineta veščina čar in moč, poeta vsi ti ljudje, s „pravičnim“ kritikom na čelu, lepo izžvižgajo, češ, izdal si, ko si pel veščiči, samega sebe in svoje svobodoljubne

vseh teh težavah s pesnikom in njegovo publiko oziroma kar družbeno usojenostjo pripoveduje namreč duhovito sprebrnjeno ali „zakrito“: dramatična pripoved se dogaja v sanjah mladega šolarja, tipičnega (tudi povsem konvencionalno zarisanega) otroka čustveno in socialno razrahljane družine dandanašnjih dni; in v njegovem snu ne nastopa nihče drug kot različni „predstavniki“ zelenjavnega „sveta“: pesnik je, na primer, peteršilj in kritik, je na primer, česen.

Pričakujemo lahko gledališki užitek tiste vrste, ki nam pri tako imenovanih „modernih“ dramah pogosto manjka: da se

Kot advokat interesov južnokoroških kmetov se v kmetijski zbornici vedno bolj profilira Ignac Domej, zbornični svétnik Skupnosti južnokoroških kmetov. Na zadnjem občnem zboru zbornice v gradu Hrastovica (Krastowitz) se je Domej močno zavzel za pravično razdelitev fonda za nesreče v kmetijstvu. Ta fond se je letos povišal. Zbornični svétnik Domej je dejal, da mora tudi naš človek imeti pravičen delež in pribil, da se ta denar, ki velja dejansko potrebnim,

Ignac Domej - interesi kmetov v dobrih rokah

ne sme razdeljevati skozi strankarska očala. Fond se je povišal na 100.000 šilingov na nesrečo.

Nadalje je zbornični svétnik Domej predlagal, naj zbornica prevzame del stroškov za advokata, ki so ga morali najeti številni kmetje, ki so nastradali pri konkurzu mesarske industrije Schmautzer. Prizadejati so bili v večini južnokoroški kmetje, ki so sicer prodali temu podjetju številno živino, vendar denarja niso videli.

Proračun kmetijske zbornice je bil v ostalem izenačen. Pozna se, da je trgovska zbornica precej izgubila na vplivu, odkar jo je deželni zbor oziroma njegova socialistična večina prikrajšala za številne kompetence.

V pogovoru z Našim tednikom je zbornični svétnik Ignac Domej tudi nakazal na prizadevanja zaboljšanje cen kmetijskih produktov, predvsem sedaj svinjine. Tudi tukaj je Domej bil v deželnem interesnem zastopstvu kmetov že iniciativen. Kajti južnokoroški kmet ne bo dolgo vzdržal pri reji pujskov, če bo pri tem utrpel izgubo, saj je ravno ta specializacija pomenila skozi leta enega od stebrov rednega kmetijskega dohodka.

Sen zelenjavne noči - namesto v Celovcu: soboto v Ločah, v nedeljo v Škocijanu

vito razigranega humorja in „hudobnih“ verzificiranih puščic. Te puščice letijo največkrat na rovaš našega strahopetnega konformizma in malomeščanščine, preračunljivega „zdravorazumstva“, ki je pogosto le dru-

vanje vsega, kar misli s svojo glavo ter se ne podaja za vsako ceno pritisku „situacije“. Letijo na rovaš našega dvojnega odnosa do pesnikov in poezije, nevarno spremašajočega malikovanje in zasmeh; na rovaš tako

pesmi, reva brez poetske, civilne in moralne hrbtnice...

O tem, da je ta svet zahrbtn in zèl, pa pripoveduje avtorica Svetlana Makarovič s široko, razposajeno domiselno in hkrati subtilno poetično govorico. O

v gledališču lahko spet od srca nasmejš, zabavaš in še marsikaj odneseš. Zato „Sen zelenjavne noči“ tudi ni igra za otroke, ampak za odrasle zabava, za otroke pa čar.

B. S.